

Hivatásgondozási és életpálya-építési fogalmaink szótára

1.0

Hivatás

Életpálya

Piarista közösség és tér

Karizma

Hivatásgondozás

Élethosszig tartó pályaorientáció

Talentum és adományok

Kísérés

PIARISTA

PIARISTA REND MAGYAR TARTOMÁNYA

Hivatásgondozási és életpálya-építési fogalmaink szótára

1.0

KÉSZÍTETTE:

A Piarista Rend Magyar Tartományának Hivatáskultúra Bizottsága

SZERKESZTÉS:

Dr. Török Réka PhD

Molnár Lehel SchP

Szabó Gabriella

LEKTORÁLÁS:

Szilvásy László SchP

Lobmayer Imre SchP

Piarista Rend Magyar Tartománya

Budapest

2021

Készült az EFOP-3.2.3-17-2017-0003 azonosítószámú, „Kompassz” - pályaeorientáció fejlesztése a Piarista Iskolákban c. projekt keretében

Tartalom

Bevezetés	1
1. Hivatás	4
Élethivatás	5
2. Hivatásgondozás	6
Hivatástisztázás	6
3. Hivatáskultúra	7
Piarista közösség és tér	7
4. Küldetés (misszió)	8
Piarista küldetés	9
Szolgálat	9
5. Életpálya	10
Életpálya-fejlesztés	10
6. Személyes projekt	11
7. Egyéni cselekvési terv	12
8. Élethosszig tartó tanulás	13
9. Élethosszig tartó pályaeorientáció	13
10. Integrális nevelés	14
11. Életpálya-ismeretek oktatása	15
12. Életpálya-döntés	15
13. Életpálya-kompetenciák	15
14. Életpálya-tanácsadás	17
Pályatanácsadó	19
15. Kísérés	20
16. Inkluzív életpálya-tanácsadás	22
17. Képessé tétel (Megerősítés)	23
18. Talentum és adományok	23
19. Karizma	24
20. Kulcsképessegek	25
21. Életpálya-körülmények	26
22. Életlehetőségek feltárása (pálya-exploráció)	26
23. Életpálya-támogató hálózat/rendszer	27
Életpálya-tervező és hivatásgondozó intézmény	27
24. Életpálya-támogató tevékenységek minőségbiztosítása	28
25. Spirituális kompetencia	25
Mellékletek	33
Piarista szerzetesi képzési út	34
Hivatáskultúra és életpálya-építési szakmai műhelytalálkozók piarista nevelői által közösen megalkotott módszertani anyag	36

Bevezetés

Mindenkinek van hivatása

Amikor életpálya-építésről, tervezésről gondolkodunk, abból az alapvető meggyőződésből indulunk ki, hogy mindenkinek van hivatása. Éppen ezért intézményeinkben olyan kultúrát szeretnénk kialakítani, ahol mindenki nyitott szívvel keresheti hivatását, és ehhez megkapja a szükséges támogatást.

Közös személeti pontunk a piarista emberkép teljes embert leíró dimenziói, illetve a szakpszichológiák által tárgyalt életterületek.

Életterületek tekinthetők az

- 1) emberi kapcsolatok, közösségi élet,
- 2) család,
- 3) munka, tanulás, karrier,
- 4) vitalitás,
- 5) anyagi helyzet,
- 6) élettér (környezet),
- 7) pihenés, kikapcsolódás, rekreáció
- 8) lelki fejlődés (spiritualitás, vallás).

Az egyéni életpályán bekövetkező szerepek változásai mind hatással bírnak az életpálya-fejlődésre. Az egyén életkora, személyes jellemzői, szűkebb és tágabb környezete meghatározza életszerepeinek alakulását, időtartamát. A pályafejlődés egyes szakaszaiban más-más szerepek válnak – akár egymással párhuzamosan is – hangsúlyossá az aktuális céloktól, értékektől függően. Az életpálya-fejlődés életre szóló folyamat, amely a személyiséggel és a pályával kapcsolatos követelmények egymásra hatását, a nem munkával kapcsolatos életterületek kiteljesedését is dinamikus egységben kezeli.

Életállapotnak tekinthető: az egyedülálló (celibátus) és a házasság állapot. Fontosnak tartjuk, hogy bármelyik mellett dönt valaki, az tudatosan meghozott döntés legyen, amelyben megkapja a választásához szükséges támogatást.

Célok

A szótár **célja** közös fogalmak és tudás létrehozása az életpálya-kompetenciák fejlesztése, életpálya-tervezés szakterminológiái és a hivatásgondozás fogalomrendszerének területeiről.

A definíciókat közös gondolkodásra ajánljuk. A szótár folyamatosan alakítható, a fogalmak tágíthatóak, szűkíthetőek, az adott szövegterületre, pedagógiai tevékenységre adaptálhatóak.

A szótárral tanítjuk is egymást, rávilágítunk a két fogalomrendszer – életpálya-építés és hivatáskultúra – átjárhatóságára, fontos hangsúlyt helyezve a párbeszédre a két terület között, hogy azok egymást gazdagítsák, miközben rálátunk az átfedésekre, kapcsolódásokra.

Amikor ezt a fogalomtárat a piarista közösség pedagógusainak a kezébe adjuk abból a célból, hogy munkájukat segítse, nem feledkezünk meg küldetésünk végső céljáról, amelyet Kalazancius a szerzetes közösség szabályzatának első soraiban egyértelműen kifejtett: a gyerekek javát szeretnénk előmozdítani. „Ha a gyerekeket kiskoruktól fogva szorgalmasan nevelik hívő életre és műveltségre, kétségkívül remélhető, hogy egész életük alakulása boldog lesz.” (Kalazanci Szent József: Konstitúció, 5.) Bízunk benne, hogy „kiskoruktól fogva” minden korosztályú gyermekünknek kellő támogatást tudunk nyújtani személyisége kiteljesedéséhez annak szellemében, amit a piarista iskolák pedagógiai programjainak preambulumból ismerünk.

„A piarista intézményi közösségekben keresztény életünket hivatásként értelmezzük. Célunk, hogy olyan kultúrát teremtsünk, amelyben hivatását mindenki Istentől kapott adományként keresi és fedezi fel, dönt mellette, gondozza és kiteljesíti. Az emberre, mint fizikai, szellemi, közösségi és spirituális létezőre tekintünk, mind a négy dimenziójában megszólítjuk és fejlesztjük – ezen az úton együtt alakul, fejlődik, halad az önismeret útján diák és tanár, annak érdekében, hogy a világban megtalálja helyét, ott bontakozzék és szolgáltassa környezetét bontakozását is.

Tanítványainkat Istentől kapott ajándéknak, megismételhetetlen és pótolhatatlan csodának tartjuk, akikre kötelességünk vigyázni, és mindent megtenni annak érdekében, hogy a világban megtalálják az őket megillető helyet, és a bennük rejlő lehetőségeket ki tudják teljesíteni.” (*Preambulum*)

Amikor Kalazanci Szent József szerzetesközössége elismeréséért küzdött, emlékiratban fordult Tonti bíboroshoz. A nevelés céljaként fogalmazta meg, hogy **felkészítsük a ránk bízottakat saját hivatásuk betöltésére**. A piarista rend feladatának látja, hogy „jó neveléssel előkészíti és képessé teszi a lelkeket arra, hogy el tudjanak vállalni minden egyéb szolgálatot”. Adja Isten, hogy a gyerekek és fiatalok kiteljesedjenek hivatásukban, és hogy mi, pedagógusok, alázatos és alkalmas munkatársaknak bizonyuljunk (*Emlékirat Michelangelo Tonti bíborosnak, 1621*).

Felépítés

Az **elsőrendű fogalmak** az első címsorban, **másodrendűek** a második címsorban találhatóak eltérő színekkel, és így tovább. Minden fogalom esetében megjelenítünk egy vagy több **példát**. Adott esetben a fogalom → **kitekintés** (kereszthivatkozás) jelzésére is sor kerül.

Fogalmak

1. Hivatás

A **hivatás** tágabb, köznyelvi értelemben vonatkozhat olyan életpályákra, amelyek akár a teljes pályautat is felölelik egy személy életében. Ezek közé tartozhatnak például a pedagógusi, orvosi vagy jogi életpályák. A fogalom tükrözheti azt a szakmai életcél, amely a közösségek, a társadalom, a körülöttünk lévő környezet szolgálatát tekinti kiemelt feladatának. Tükrözhet mély szakmai identitást, elköteleződést választott értékek és azoknak megfelelő szakmai tevékenységek mellett.

Bizonyos hivatásoknak pontosan meghatározott és szabályozott lépésekből áll az ahhoz vezető képzési útvonal, míg más hivatások esetében többféle út is elvezethet az adott munkaszerep betöltéséhez. Kapcsolódhat hozzá formális végzettség (szakképesítés, diploma) megszerzése (formális út) vagy nonformális módon kompetenciák megszerzése (nonformális út).

A **hivatás** fogalma teológiai értelemben a köznyelvi értelemnél tágabban értendő. Minden ember rendelkezik egy személyes hivatással, amely végső soron élete Istenre irányulásának egyedi módja. Isten ajándéka, amely lyel örömet szeretne adni a barátként együttműködésre hívott ember életébe.

A teremtő és megváltó Isten által a személybe ültetett életterv, amely ugyanakkor túlmutat a személyen.

a) Minden személy végső soron Isten teremtő erejének köszönheti létét. Az Isten képére és hasonlóságára alkotott ember részesül teremtője valamely vonásából. Erre az emberi természetesre – amely a személy talentumaiban és vágyaiban rajzolódik ki – épít a kegyelem.

- i) A talentumok azok az egyedi képességek, amelyeket Isten adományaként kamatoztathat a személy. Ezek jól rámutatnak arra, hogy mi az, ami „találó” az egyén számára, mi az, ami „rá van szabva”, vagyis amit igazán tenni és élni tud (alkalmasság).
- ii) A személy leghitelesebb vágyai is rámutatnak arra, hogy mit és hogyan szeretne élni. Gyakran irányt mutat és motiválja a személy közösségi dimenziójának kibontakozását, valamint életállapotát. A vágyakra való odafigyelés fontossága rávilágít arra is, hogy a hivatás kibontakozása nem csak egy adomány elfogadása, egy isteni szónak való engedés, hanem együttműködés, interakció a teremtményei döntését megáldó Istennel.

b) Az Istennel való együttműködésre történő felhívás még jobban kidomborodik, amikor tudatosítjuk, hogy Isten nem csak teremtőként, hanem megváltóként is hívja az embert. A képességek és vágyak szabta szűkös önmegvalósításon túl mások üdvösségének munkálására.

i) Az egyént körülvevő világ hatással van rá, az észlelt valóságból bizonyos dolgok visszhangra találnak benne, és felelősségvállalásra indítják. A személy megérintődésének módja, azok a helyzetek vagy gondolatok, amelyekre rezonál a valóság kihívását jelentik számára. Bár a személy legbensejéből fakadnak, mégis kiragadják és kihívást jelentenek. Az „amit tennem kell” határait átlépésére, önfelülmúlásra készítet.

A fogalom kitekintését lásd még:

→ **2. Hivatásgondozás**

→ **18. Talentum és adományok**

→ **19. Karizma**

Forrás:

- [A Piarista Rend Generálisi Kongregációja, Domokos György \(ford.\): Kalazanci Szent József lelkiisége és pedagógiája, Budapest, Kalazancius Tanulmányi Központ, 2000 \(Piarista füzetek 10.\)](#)
- Ferenc pápa - Christus vivit, Ferenc pápa Krisztus él kezdetű apostoli buzdítása; 2019
- Sapientia füzetek, 1785–1645; 23.: A szerzetesi hivatások gondozása, Budapest, Vigilia, 2013. (AMEDEO CENCINI FDCC: A hivatáskultúra felépítése)

Példa 1

Kalazanci Szent József így fogalmaz egyik levelében: „Rómában megtaláltam Jézus Krisztus szolgálatának számomra legjobb módját a szegény gyerekek szolgálatában, és ezt el nem hagynám semmiért a világon.”

„Kalazancius nagy egyéniség volt: abban a különleges történelmi helyzetben, amelyben élt, képes volt megérteni Isten akaratát. Szabadon és nagylelkűen válaszolt Isten hívására, és így járta a Krisztussal való azonosulás és az evangéliumi elkötelezettség útját.” Már gyerekkorában örömmel bontakoztatta ki talentumait, amikor kortársainak tanulságos történeteket tolmácsolt. Szíve mélyéből vágyott arra, hogy másokat Istenhez vezessen, és erről még apja sem tudta lebeszélni. Aztán Róma utcáin szíven találta őt a csellengő és tanulatlan gyerekek látványa. Megértette az „idők jeleit”, és nagylelkű választ adott rájuk, egész életét a társadalom átalakítására szentelte a gyerekek, különösen a leginkább rászorulóknak hitben és tudásban való nevelése által.

Példa 2

„Mi, piaristák a tanulási helyzetek megszállottjai vagyunk. Ajándékként tapasztaljuk, hogy vonz bennünket a tanulás és a tanítás, minden olyan lehetőség, amely a testi-lelki növekedést segíti. Örülünk, ha a hit és az értelem párbeszédében alakulunk, ha közösségben formálódunk. (Ki)hívunk bennünket az olyan helyzetek, ahol hatványozottan szembesülünk a növekedés igényével, szükségével. Örömet hirdetünk a tanítással; a nevelésben örömmel leljük.” (Molnár Lehel SchP)

Élethivatás

A hivatás fogalma más megközelítésben: a személy önmagával kapcsolatos tudása arról, hogy mi ad értelmet életének, vagyis az emberi élet végső céljának személyre szabott megfogalmazása. A személy képességeinek, lehetőségeinek, vágyainak és megérintődése módjának alapján megfogalmazott egyedi törekvése a Szép, Jó, Igaz, Szent megközelítésére, vagyis az Istennel való egységre. A szeretet megélésének személyre szabott útja. Éppen ezért az élethivatás kritériumai:

1. Annyira fontos, hogy ha nem valósul meg, a személy hiányosnak érzi az életét. Viszont halálos ágyán örömmel töltené el, ha eszerint élte le az életét.
2. Több életkedvet, örömet, bátorságot, erőt ad a személynek.
3. Kiteljesítése érdekében a személy akár lemondást, áldozatot, kudarcot is képes vállalni.
4. A személy úgy érzi, hogy Isten is örül ennek az életcélnek.
5. Élete minden területére kiterjed, de független élete olyan körülményeitől, mint az életállapot vagy a munka. Ezek csak az utak az életcél eléréséhez. Például közösséget építeni lehet tanárként, papként, vagy családapaként.

Az élethivatás fogalmát néhány példán keresztül érthetjük meg legjobban:

- közösséget építeni;
- a szépséget meglátni és megláttatni;
- a legrászorultabbakon segíteni;
- az igazságot keresni és másokat ahhoz vezetni,
- Istennel találkozni és találkoztatni.

A fogalom kitekintését lásd még:

→ **5. Életpálya**

Példa 1

Küldetésnyilatkozat elkészítése – Tudd előre, hová akarsz eljutni!

Elsőként érdemes egy világos elképzelést kialakítani arról, hova szeretnénk eljutni. Ez tulajdonképpen egy

eredményközpontú gondolkodásmód kialakítása, ami segít abban, hogy minden megkezdett tevékenység előtt végiggondoljuk, pontosan mi a célunk, legyen az értekezlet, prezentáció stb, vagy egy hosszabb távú terv, projekt. Arról szól, hogy el kell döntenünk, mi az, ami fontos számunkra, és mi nem, amely alapján ki tudjuk tűzni céljainkat. Az életcél kikristályosításának egyik módszere a küldetésnyilatkozat elkészítése, egy olyan „hitvallás” megfogalmazása, amely irányítót ad a kezünkbe hosszú távon, támpontot ad az életúton adódó döntéseinkhez, minden változás ellenére bizonyossággént, biztos pontként tekintünk rá.

Forrás:

- Sean Covey: A kiemelkedően eredményes fiatalok 7 szokása, Budapest, Harmat Kiadó, 2014. (105–146. o)

2. Hivatásgondozás

Az egyén személyes vagy csoportos támogatása abban, hogy saját hivatását felismerje, dönteni tudjon mellette, és kibontakoztassa azt. A magyar egyházi szóhasználatban elsősorban az egyházi hivatások (papság, szerzetesség) támogatását értjük alatta. A hivatásgondozás fogalom tehát elsősorban a papi, szerzetesi hivatáshoz vezető útról, az arra való felkészülésről szól.

A hivatásgondozás részét képezi a kellő ismeretek megszerzése (pl. képzési rend), az életkornak megfelelő tapasztalatszerzés (pl. ministrálás), és az ezekre történő reflektálás (pl. lelkipásztori kísérés).

A hivatásgondozásban kardinális szerepe van az egyházi hivatás hiteles képviselőinek, vagyis a szerzetesek, papok életpéldájának. A tanúságtevő életvitel és tevékenység mellett fontos, hogy az érdeklődő fiatal – élet helyzetének megfelelően – tapasztalatot szerezzen az egyházi hivatással járó életmódról (pl. rendház látogatás) és tevékenységről (pl. bevonódás a lelkipásztori feladatokba, csoportvezetés).

A fogalom kitekintését lásd még:

- **15. Kísérés**
- **22. Életlehetőségek feltárása (pálya-exploráció)**
- **23. Életpálya-támogató hálózat/rendszer**

Példa 1

A piarista hivatás felajánlása

A piarista szerzetesi hivatásgondozásban is fontos a kalazanciusi karizma tisztázása, vagyis bizonyos elemeknek a megtapasztalása közösségi élmények (pl. egy szerzetesközösség meglátogatása, osztályközösség), imatapasztalatok (pl. lelkipásztori elmélkedés) és a – lehetőleg rászoruló – gyerekek és fiatalok körében végzett nevelői tevékenységek által (pl. TeSzi, csoportvezetés Kalazancius Mozgalomban, cserkészletben).

Példa 2

Nyílt nap a Kalazantínium növendékházban

A piarista növendékek rendháza minden évben szervez egy hétvégés programot, amelyre a piarista szerzetesség iránt érdeklődő 17–27 év közötti fiúkat várják. Itt lehetőség van bepillantást nyerni a szerzetesközösség életébe, ill. tájékozódni lehet a piarista képzési rendszerről.

Hivatástisztázás

A hivatástisztázás olyan megkülönböztetési folyamat, amelyben a személy felismeri és értelmezi a Lélek rezdüléseit önmagában (az Úr hívását, Isten akaratát) életállapotára (házasság vagy celibátus), közösségi és társadalmi életére vonatkozóan. Magában foglalja külső helyzetek, problémák és kihívások elemzését is, amelyekre az evangélium perspektívájából Krisztus Lelke szerint válaszol.¹

Vannak olyan hivatásszerűen végzett szolgálatok, ahol fontos szerepe van az illetékesek jóváhagyásának, például a papi szolgálat esetében: az egyházi elöljáró állapítja meg a jelentkező alkalmasságát.

¹ vö. Glossario

A fogalom kitekintését lásd még:

→ **14. Életpálya-tanácsadás**

3. Hivatáskultúra

Hivatáskultúrán olyan „gondolkodás-, érzés-, cselekvés- és ünneplésmódok koherens és közösen vállalt együttesét” értjük, amelyek „megteremtik a szükséges környezetet ahhoz, hogy az emberek felfedezzék keresztény hivatásukat”. A hivatáskultúra olyan támogató közeget jelent, ahol minden résztvevő keresni és tisztázni tudja hivatását, a felismert hivatása mellett dönteni tud, és el tud indulni hivatása kibontakoztatásának útján.

Forrás:

- [Piarista Rend, Posztós Ildikó Piroska \(ford.\): A 46. egyetemes káptalan dokumentumai, Budapest, Piarista Rend Magyar Tartománya, 2010. \(Piarista füzetek 17.\) \(85–98.o\)](#)

Példa 1

„A piarista intézményi közösségekben keresztény életünket hivatásként értelmezzük. Célunk, hogy olyan kultúrát teremtsünk, amelyben hivatását mindenki Istentől kapott adományként keresi és fedezi fel, dönt mellette, gondozza és kiteljesíti. Az emberre, mint fizikai, szellemi, közösségi és spirituális létezőre tekintünk, mind a négy dimenziójában megszólítjuk és fejlesztjük – ezen az úton együtt alakul, fejlődik, halad az önismeret útján diák és tanár, annak érdekében, hogy a világban megtalálja helyét, ott bontakozzék és szolgálja környezete bontakozását is.

Tanítványainkat Istentől kapott ajándéknak, megismételhetetlen és pótolhatatlan csodának tartjuk, akikre kötelességünk vigyázni, és mindent megtenni annak érdekében, hogy a világban megtalálják az őket megillető helyet, és a bennük rejlő lehetőségeket ki tudják teljesíteni.”²

„A **visszatérés** lehetőségét egy híd jelképezi a külvilág sokfelé elágazó válaszútja között. A kilépés után minden diákot visszavárunk, aki vissza szeretne térni, illetve célunk, hogy mindvégig a közösségünk részei maradjanak. Várjuk őket, ha szeretnének töltekezni, bepótolni valamit, erőt meríteni az újrakezdéshez, tanácsot adni vagy kapni, segíteni a többieket, a világról való tapasztalataikat megosztani, élővé tenni a tudást. Ez is mutatja, hogy piaristának lenni egy életre szóló küldetés.”³

Piarista közösség és tér

„Saját történelmünk, lelkiségünk és pedagógiánk van, egy közösség tagjai vagyunk, sajátos iskoláink és intézményeink vannak. Olyan örökség ez, amelyet meg kell őriznünk, gazdagítanunk kell, és amely »arra ösztönöz bennünket, hogy a pedagógiai megújulás és a kulturális komplexitás határán állva megoldást találjunk azokra a problémákra, amelyekről a mai gyerekek és fiatalok szenvednek.«”

„Pozitív kapcsolatokat alakítunk ki mind a nevelők között, mind a nevelő közösséghez tartozó személyekkel – különösképpen tanulóinkkal –, ami azt jelenti, hogy egymást segítjük, megbecsüljük, igyekszünk mindenben együttműködni, és egymás növekedését szolgáljuk.”⁴

Példa 1

Életpálya-tervező, a hivatáskultúra szellemiségében működő iskola modellje:

² Preambulum az intézményi alapprogramokhoz

³ Életpálya-tervező iskola modelljéből vö. Melléklet

⁴ A Piarista Rend Generálisi Kongregációja A piarista szolgálat – A nevelés által evangelizálni Kalazancius stílusában

Az iskola egy olyan csomópont, ahol a diákok **személyre szabott segítséget kapnak** önmagunk megismeréséhez, lehetőségeik feltérképezéséhez, képességeik kipróbálásához, és felelős döntéseik meghozásához. Az életpálya-tervezést segítő iskola elsősorban az **önismeret** helye, de **ablakot nyit a világra**, hogy a világot a maga sokszínűségében ismerjék meg a diákok. **Közösségi tér** is, ahol a diákok különböző **csoporthoz tagjaként haladnak előre** életpályájuk felfedezésének folyamatában, ahol mindenki megoszthatja a többiekkel kérdéseit és felismeréseit.

Az intézmény a **párbeszéd és a partnerség** szellemében működik. A tanárok, diákok és a szülők is ennek szellemében igyekeznek egymással **együttműködni**.

A különböző együttműködések eredményeként a diákok **kipróbálhatják magukat különféle helyzetekben**, hogy ez által hitelesebb képet alkothassanak **önmagukról** és az érdeklődésüknek megfelelő **foglalkozások, hivatások gyakorlatáról**. A **tapasztalatszerzés** és a **kísérleteztetés** kiemelt terepe az **önkéntség**.

Az iskola szerves része a kápolna, a **szpirituális dimenzió** tere, **szpirituális tér**, ahol az adott személy egyedül lehet Istennel, és felteheti élete nagy kérdéseit, és ebben szerzetes és világi tanáraitól egyaránt támogatást, személyes odafigyelést kap. A spirituális tér egyben **kitüntetett helye az élethivatás felfedezésének is**. Az emberi lét legmélyebb kérdéseire, az élet értelmére és céljára irányítja a figyelmet, megnyitva ezzel a **transzcendens horizontokat**.

Az iskolához kapcsolódik a **szerzetesközösség** is, amely kiemelt figyelmet fordít a piarista, szerzetesi, papi, tanári hivatás **tudatos felkínálására**. Különös gondot fordít a **közösségi élet**, valamint a diákokkal, tanárokkal és a szülőkkel való **kapcsolat ápolására**. Figyelmet szentelnek annak, hogy az iskolából **kikerülő diákok utat találhassanak a piarista világi tanári és szerzetesi hivatás felé is**, ily módon is csatlakozva a piaristák nagy családjába.

Kalazanci Szent József, a piarista iskolák alapítója és pártfogója központi szerepet foglal el az iskola életében. Az ő **szellemisége** átjárja az iskola egészét; át tudja szőni a pasztorális-nevelési folyamatot, és inspirálni tudja annak minden elemét. Őt megismerve, megértve az ő életének elemeiből láthatjuk, hogy újra meg újra át tudta gondolni hivatását, és különböző életkorokban újabb és újabb döntéseket tudott hozni. Személyében hiteles példát láthatunk az **élethosszig tartó életpálya-tervezésben**.

A piarista szellemiség, mint egy nagy reflektor fénye, rávetül az egész intézményre.

Forrás:

- Hivatáskultúra és életpálya-építési szakmai műhelytalálkozók piarista nevelői által közösen megalkotott módszertani anyag

4. Küldetés (misszió)

A küldetés (lat. missio) a személyes vagy közösségi → **19. Karizma** megvalósítása, ill. megvalósításának módja. Ez beleilleszkedik az egyház Jézustól kapott megbízatásába, vagyis Krisztus művének folytatásába: a jó hír hirdetése szavakkal és tettekkel.⁵ Jézus Krisztus küldetése az evangélium hirdetése volt. Ennek az örömhírnek a továbbadását bízta egyházára, és ebből a küldetésből részesül minden megkeresztelt ember. Ezt az egyetlen küldetést mindenki személyes karizmájának megfelelően végzi. Sőt vannak közösségek is, amelyek az egyetlen krisztusi küldetést valamilyen közösségi karizmának megfelelően végzik (pl. nevelve evangelizálni).

Példa 1

„Lelki fejlődése abban a szilárd elhatározásban öltött testet, hogy egész életét a szegény gyerekek megmentésének szenteli a nevelés révén. Meg volt ugyanis győződve arról, hogy ha így tesz, biztos alapot teremt az egyház és a társadalom reformjához. Ezt fejezte ki a következő mondattal: »Rómában megtaláltam Krisztus szolgálatának számomra legjobb módját a szegény gyerekek szolgálatában, és ezt el nem hagynám semmiért a világon.«”

⁵ vö. Glossario

Forrás:

- [A Piarista Rend Generálisi Kongregációja, Domokos György \(ford.\): Kalazanci Szent József lelkesége és pedagógiája, Budapest, Kalazancius Tanulmányi Központ, 2000 \(Piarista füzetek 10.\)](#)

Piarista küldetés

Küldetésünkhöz kaptuk Istentől származó karizmánkat, történelmünket, lelkeségünket és pedagógiánkat, közösségben élő társainkat, az iskolákat és más intézményeket. Ezek révén jeleníthetjük meg a tanító Jézust és egyházának anyai szeretetét a kicsinyek iránt.

A piarista küldetés a piarista karizmából fakad, de mindenkire vonatkoztatható, aki a piarista világban végez szolgálatot, nem csak a szerzetesekre: diákok, szülők, öregdiákok, munkatársak (pl. tanárok, önkéntesek), a megosztott küldetés csoportjai, a testvériség tagjai, a jogi és karizmatikus integrációban részesülők. A piarista karizma szerinti „nevelve evangelizálni” több szolgálati formában ölthet testet: tanodai szolgálat, szakképző iskola, óvoda, általános iskola, gimnázium, pályaorientációs központ, egyetem, szakkollégium, plébánia stb.

A piarista küldetés többféle életállapotban is megélhető: világiként, laikus szerzetesként, szerzetesapként. A fogalom, azaz a piarista küldetés kiterjedhet a saját küldetés felfedezésének folyamatára is, amely jelenthet egy olyan jelentős feladatot felölelő kitűzött célt, amely egy személy szakmai tevékenységének legfőbb hajtóerejévé válhat.

Példa 1

Küldetésnyilatkozatunk: A nevelés által evangelizálunk, együttműködő közösségekben fejlesztő közeget alkotva hatékony segítséget nyújtani a ránk szorulóknak és hozzánk fordulóknak abban, hogy kibontakoztassák teljes emberségüket, érett személyllyé váljanak.

- Mi, piaristák, szerzetesek és világiak, „az igazság munkatársai”
- Kalazanci Szent Józsefhez hasonlóan úgy érezzük: Krisztustól és az egyháztól küldetést kaptunk arra, hogy a nevelés által evangelizáljunk.

A gyermekeknek és a fiataloknak, különösen a szegényeknek, kiskoruktól fogva az evangéliumot hirdetjük a nevelés által, a hit és a műveltség – „a vallásos élet és a tudomány” – közötti egység megteremtése révén. Így akarjuk az evangélium értékei szerint testvériességet teremtve megújítani az egyházat, és átalakítani a társadalmat.

Szolgálat

A szolgálat (lat. *servitium/ministerium*) a küldetés „aprópénzre váltása”, azaz gyakorlati megvalósítása konkrét munkákban, szakmai tevékenységekben.

Pl. A nevelés általi evangelizálás küldetését meg lehet valósítani a papi vagy tanári minisztériummal, ill. a tanórai oktatás vagy a lelkivezetés szolgálatával egyaránt.

A szolgálatnak sajátos prioritásai vannak.

„A piarista hivatásban a nevelői szolgálatot össze kell kapcsolni az evangéliumi elkötelezettséggel.”

„Ennek a karizmatikus szolgálatnak (...) sajátos prioritásai vannak – gyerekek és fiatalok nevelésére irányul, elsősorban a szegényekéire, kora gyermekkortól kezdődően –, és csak úgy valósítható meg, ha valaki életének személyes döntésével az evangélium mellett kötelezi el magát. A piarista nevelő csak akkor tud valójában az igazság munkatársa lenni, ha szolgálatát és életét szerves egésszé kapcsolja össze.”

Forrás:

- [A Piarista Rend Generális Kongregációja ford. Tózsér Endre: A piarista szolgálat, A nevelés által evangelizálni Kalazancius stílusában; Budapest, Kalazancius Tanulmányi Központ, 1999. \(Piarista füzetek 5.\)](#)
- [A magyar tartomány küldetésnyilatkozata, jövőképe és alapértékei](#)

5. Életpálya

Az **életpálya** a személyiség, képességek kifejeződése egy bizonyos életmódban, foglalkozásban, önként választott tevékenységekben. Olyan szakmai tevékenység, amely megfelel az egyén személyes értékeinek, érzelmi szükségleteinek.

Az egyén élethivatását végzi, amennyiben az:

- (1) örömet okoz;
- (2) kihívást jelent;
- (3) mások számára hasznos, azaz szükség van rá, a társadalom igényli.

Ha a fenti három kritérium egyaránt teljesül, akkor az életpályáról élethivatásként* gondolkodhatunk.

*A pszichológiai értelemben használt élethivatás fogalom nincs teljes átfedésben a teológiai értelemben használt élethivatás fogalommal.

Az életpálya egy életmóddal kapcsolatos koncepció, amely magában foglalja a munka, tanulás és szabadidős tevékenységek sorozatát, amelyet egy egyén végez egy életen át. Minden egyes személy életpályája más, dinamikusan fejlődő és egész életén át kibontakozó. Az életpályához tartozik az is, hogy valaki hogyan találja meg az egyensúlyt a fizetett és fizetetlen munkafeladatai, valamint egyedi életszerepei között.

A tudományos irodalomban rengeteg definíció létezik az életpálya fogalmának meghatározására, például:

- egy személy munkatapasztalatainak idővel fejlődő sorozata (Arthur et al. 1989);
- az életpálya a foglalkoztatással kapcsolatos pozíciók, szerepek, tevékenységek és tapasztalatok sorozata egy személy életében (Arnold 1997);
- az életpálya általában véve életszerepekre és életmódra összpontosít, míg egy foglalkozás az életpálya csak egy részének tekinthető (Hansen & Gysbers 1975);
- egy egyén élethosszig tartó előmenetele a tanulás és munka területén (Watts, 1998).

Forrás:

- - Az UNESCO alapján, Sydney-i Egyetem Életpálya Központja, Életpályával kapcsolatos fogalmak szakszótára, Kanadai Életpálya Fejlesztési Alapítvány, 2002.

A fogalom kitekintését lásd még:

→ **Élethivatás**

Példa 1

Az életpálya különféle társadalmi jelentőségű emberi szerepek sorozata, amelyek az egyén munkájából, tanulásából, önkifejezéséből és szabadidős tevékenységeiből származnak, és átívelnek az egyén munkában töltött évein, munkahelyein, beosztásain és eredményein. Az életpálya (fizetett és fizetetlen) foglalkozások, illetve tevékenységek sorozata és variációja, amelyet valaki egész életén át vállal. Még általánosabban szólva, az életpálya magában foglalja az életszerepeket, szabadidős tevékenységeket, tanulást és munkát egyaránt, de egyéb életterületek is fontos szerepet játszanak az életpályán, többek között az egészség, szabadidő, társas kapcsolatok, család, vallás stb.

Életpálya-fejlesztés

A tanulás, munka, kikapcsolódás és az ezek közötti átmenetek menedzselésének élethosszig tartó folyamata annak érdekében, hogy az egyén élete egy egyénileg meghatározott, fejlődő jövő felé haladjon. Az életpálya-fejlesztés alatt gyakran a folyamat kimenetét is értjük.

Magában foglalja egy egyén életpályájának alakulását megelőző folyamatos tervezést, tapasztalatszerzést és bármilyen megkezdett képzést, annak érdekében, hogy az egyén magasabb képesítéseket kapjon, vagy újabb képesítéseket szerezzen.

Forrás:

- A Pályaorientációs és Tanácsadási Szakszótár és a Kanadai Életpálya Fejlesztési Alapítvány (2002) alapján.

Példa 1

Piarista kezdeti képzés

Kezdeti képzésnek nevezzük azt az időszakot, amelyet a szerzetességre készülő fiatal a szerzetesközösségbe történő felvétele után tölt az ünnepélyes (örök) fogadalomig. Ennek az időszaknak a célja, hogy kialakuljon a fiatal szerzetesi identitása, felkészüljön a papi szolgálatra, és részesüljön pedagógiai képzésben.

A fogalom kitekintését lásd még:

→ **Piarista szerzetesi képzési út** (lsd. melléklet)

Példa 2

A szerzetesek folyamatos képzése

A (piarista) szerzetesi képzés folyamatában az ünnepélyes (örök) fogadalmat követő időszakot folyamatos képzési időszaknak tekintjük. Ebben az egész életet átölelő időszakban is a képzés kiterjed a szerzetes személyes, társas, szakmai, spirituális dimenziójára. Fejlesztendő a személy emberi, keresztény, szerzetesi és Kalazanciusi dimenziója. A piarista rendben a következő szakaszokat különítjük el:

1. A fiatal felnőtt: az ünnepélyes (örök) fogadalmat követő első 10 év különösen érzékeny időszak, amelyre különös figyelmet kell fordítani. Egyrészt ebben az időszakban kapják meg a szerzetesek a különféle egyházi szolgálatokat (pl. diakonátus, papság), másrészt ekkor bontakozik ki megbízatásaik sora is a nevelő tevékenységben.
2. Az élet dele, avagy „az életút lélektani felezőpontja”⁶: a 40–60 év közötti korosztály sajátos életfeladatokkal találkozhat.
3. Az idős piarista: a 60 év feletti életkor erejük fogyatkozásával új integrálási időszakokkal néznek szembe.

Forrás:

- [A Piarista Rend Generálisi Kongregációja, Domokos György \(ford.\): A piaristák folyamatos képzésének direktóriuma; Budapest, Kalazancius Tanulmányi Központ, 2000 \(Piarista füzetek 9.\)](#)
- [Piarista Rend Generálisi Kongregációja, Tózsér Endre SchP \(ford.\): A piarista szerzetes képzése és tanulmányai, Budapest, Piarista Rend Magyar Tartománya, 2016. \(Piarista füzetek 23.\)](#)

6. Személyes projekt

A projekt a lényegre összpontosít és belülről a lényeges körül egyesít bennünket, hogy a különböző életfolyamatokban meg tudjuk határozni és újra el tudjuk helyezni önazonosságunkat. Előfordulhat, hogy éveket töltünk el anélkül, hogy urai lennénk saját ezer tevékenységben és projektben szétszóródott életünknek és a személyes növekedésünket fogva tartó akadályoknak.

A **személyes projekt**, mint Lélekből történő megkülönböztetés végső soron saját szabadságunk elkötelezésére törekszik az előtt a nagy kérdés előtt, hogy „Uram, mit akarsz tőlem?”. Ennélfogva a hívő életprojekt nem járható, ha időnként nem állunk meg, hogy feltegyük magunknak a kérdést: „És velem mi van?” A személyes projekt meghívás a saját igazságunkkal való szembenézésre, mely csak akkor bontakozik ki, ha megvan bennünk a hitelesség szándéka: *Hogy magamat ismerjem, és hogy téged ismerjelek* (Szent Ágoston).

⁶ A Piarista Rend Generálisi Kongregációja: A piaristák folyamatos képzésének direktóriuma, Piarista füzetek 9., Bp. 2000., 72. pont.

A személyes projekt lényegében a személyiség különböző szinteken és interdiszciplináris formában való teljeskörű tisztázása: lélektani, egzisztenciális, társadalmi és spirituális szinten. A projekt minden emberi lény alkotóeleme, mert minden férfi és nő önmaga választásának és önmeghatározásának kimeríthetetlen feladattal mindig reménnyel teli jövőt vetít maga elé.

A személyes projekt antropológiai szempontból olyan embert feltételez, akinek megvan a bátorsága ahhoz, hogy kezébe vegye életét, tudja, hogy ura önmagának; vagyis olyan személy, aki hű akar lenni önmagához, képes „belülről kifelé” élni, és úgy fogadja az életet, mint a „személylé válás” hivatását. A személyt csak dinamikusan lehet megérteni, afféle nyugtalan szubjektivitásként, amely hosszú folyamaton át törekszik önmaga megvalósítására.

A személyes projekttől elválaszthatatlan a közösségi projekt. A személyes és a közösségi projekt az ember két különböző, de egymást kiegészítő dimenzióját igyekszik megvilágítani: az életprojekt egyéni dimenzióját, valamint társas-közösségi dimenzióját. A személyes projektnél alapválasztásom fényében igyekszem elhelyezni magamat önmagam és kapcsolataim világában; a közösségi projektnél viszont a másokkal megosztott életprojekt fényében próbálom látni magamat. Az ember egyszerre egyéni és társas lény. Mivel ezek különböző dimenziók, az egyiket egyszerűen nem lehet a másikkal meghatározni. De mivel egyetlen személyes valóság kiegészítő dimenziói, nem szakíthatók el egymástól.

Forrás:

- Juan Mari Ilarduia: Személyes projekt, Budapest, Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola Szerzetesteológiai Intézete, 2020.

Példa 1

„A piarista szerzetes élete és küldetése során lelki fejlődésének kiindulópontja a kettős megismerés: önmagáé és Istené, aki adományokat, talentumokat adott neki. Erről a kezdetről szól Kalazancius Konstitúciói első részének első fejezeteiben, amelyeknek célja a piarista szerzetesi élet céljainak bemutatása. »Jó alap a lelki életben az önismeret alapja. (...) Ha az önismeretben szorgalmasan gyakorlatot szereztek, ... biztosítalak benneteket arról, hogy idővel még ebben az életben elnyeritek jutalmul Isten bizonyos megismerését, amely akkora nagy tudomány, hogy a legapróbb részlete is messze felülmúl minden emberi tudományt... Isten ismerete boldoggá teszi az embert olyan mértékben, ahogyan az istenismeret révén növekszik az isteni szeretetben. Arra buzdítalak benneteket, hogy minden nap ez legyen az első dolgotok, s akkor az Úr megad minden mást, amit a világ még csak nem is ismer.«”

A fogalom kitekintését lásd még:

→ **7. Egyéni cselekvési terv**

Forrás:

- [A Piarista Rend Generálisi Kongregációja, Domokos György \(ford.\): Kalazanci Szent József lelkiisége és pedagógiája, Budapest, Kalazancius Tanulmányi Központ, 2000 \(Piarista füzetek 10.\)](#)

7. Egyéni cselekvési terv

Olyan lépéseknek és szolgáltatásoknak a feltérképezése, amelyeket egy egyénnek meg kell tennie és esetleg igénybe kell vennie ahhoz, hogy elérje a kitűzött tanulmányi, szakmai vagy egyéni céljait. A folyamat kivitelezhető egyedül, valakivel (pl. egy pályaorientációs tanácsadóval) együtt, de megtervezhető akár egy létező sablon alapján vagy valamilyen online eszköz felhasználásával is. Ez a definíció kiterjed mind az egyéni, mind a tanulmányi és szakmai célok meghatározására.

Példa 1

Egyéni fejlődési terv

A gödi Piarista Szakképző Iskola orientációs tanévének kiemelt szerepe van a 21. századi kompetenciák fejlesztésében. A tanulók egyéni tanulási útjai az egyéni fejlődési terveken alapulnak, amelyben a segítő párral

közösen rögzítik, hogyan képes a tanuló sikerkritériumokat definiálni pályaválasztásához, tanulási céljaihoz és közösségi szerepvállalásához kapcsolódóan.

Példa 2

Portfólió

A portfólió egy egyén tapasztalatainak és kompetenciáinak (készségek, tudás és képességek) gyűjteménye. Felsorolhatja az egyén hivatalos szakképesítéseit, példákat adhat az egyén által végzett munkára, valamint információt tartalmazhat az egyén által elvégzett tanfolyamokról, munkatapasztalatról és munkán kívüli tevékenységeiről. A köznevelésben és felsőoktatásban egyre gyakrabban jelenik meg a portfólió-készítés az életpálya-építési ismeretek oktatása során.

Forrás:

- Az Európai Pályaorientációs Szakpolitikai Hálózat (ELGPN) Szakszótára: ELGPN Glossary (2013)

A fogalom kitekintését lásd még:

→ **6. Személyes projekt**

8. Élethosszig tartó tanulás

Egy egész életen át tartó, minden tanulási tevékenységet magában foglaló tevékenység, amelynek eredményeképpen fejlődik az egyén ismerete, know-how-ja, készségei, kompetenciái és/vagy képesítései személyes, társadalmi vagy szakmai célok miatt. Az élet teljes körére kiterjedő tanulás olyan formális, nem-formális vagy informális tanulás, amely a mindennapi életre jellemző (személyes, társadalmi vagy szakmai) tevékenységek teljes körét lefedheti az élet bármely szakaszában.

A folyamatos képzés bármilyen korosztály számára, életük bármely pontján lehetővé teszi, hogy a személyek felmérjék képességeiket, kompetenciáikat és érdeklődésüket; hogy ésszerű oktatási, képzési és foglalkoztatási döntéseket hozzanak; valamint, hogy menedzselni tudják egyéni életútjukat a tanulás, munka és egyéb olyan területeken, ahol ezeket a képességeket és kompetenciákat sajátíthatják el vagy használhatják.

Forrás:

- [Cedefop \(2004\).](#)

Példa 1

Az életpályánk során több alkalommal számíthatunk arra, hogy a létrejövő technológiai változások miatt folyamatosan átalakulnak a szakmák, amelyek új készségek és tudás elsajátítását igénylik. Bizonyos esetekben meg is szűnhetnek szakmák, így előfordulhat, hogy teljes átképzésre van szükség, amely egy új szakma elsajátítását, pályamódosítást jelenthet.

9. Élethosszig tartó pályaorientáció

Az élet teljes körére kiterjedő pályaorientáció az élethosszig tartó pályaorientáció egyik dimenziója, mint ahogyan az élet teljes körére kiterjedő tanulás az élethosszig tartó tanulás egyik dimenziója. Az élet teljes körére kiterjedő pályaorientáció lehet formális, nem-formális vagy informális, és a mindennapi életre jellemző (személyes, társadalmi vagy szakmai) tevékenységek teljes körét lefedheti bármely ágazatban (oktatás, alapképzés, foglalkoztatás és folyamatos képzés) és bármely életszakaszban.

Ez a pályaorientációnak egy olyan megközelítése, amely nem úgy tekint rá, mint egy egyszeri vagy egy adott időpontban végbemenő tevékenység. Inkább arra törekszik, hogy a pályaorientációs tevékenységek proaktív, előrelátóan cselekvő módon legyenek elérhetőek, ne csak az egyén életének átmeneti szakaszaiban,

hogyan az egyén egész életén keresztül igénybe vegye a pályaorientációs tevékenységeket (tehát bármely életszakaszban), amely egy élethosszig tartó perspektívát igényel (a korai iskolás évektől a dolgozó és nem dolgozó életszakaszig).

Forrás:

- [Európa Tanács \(2008\).](#)

Példa 1

Az egyéni életpályán legalább 9–10 alkalommal következik be valamilyen szakma- vagy munkakör váltás, akár munkahelyen belül, akár azon kívül. Ezekben az átmenetekben igény lehet pályatanácsadásra, legyen szó tovább- vagy átképzésről, álláskeresésről vagy pályamódosításról.

10. Integrális nevelés

„Elsőbbséget adunk a nevelésnek a tanítással szemben. Ezért azon kell lennünk, hogy diákjaink ne csak tartalmi ismereteket sajátítsanak el, hanem magát a tanulás módszerét, ezentúl tanulják meg, miként cselekedjenek, hogyan viselkedjenek másokkal szemben, s egyáltalán hogyan éljenek.”

Piarista integrális látásmód: evangelizálni a gyerekeket és a fiatalokat az integrális nevelés által. A piarista emberkép szerint teljes embert nevelünk, amely többféle dimenziót is érint (pl. spirituális, érzelmi, eszmei). Integrális nevelésen nem mindenre kiterjedő, teljes, hanem integrált nevelést értünk. Vagyis nevelni annyit jelent, mint evangelizálni az egész személyt, aki pszichikai, biológiai, transzcendens és társadalmi lény, akiben a transzcendens oldal nem egy kiegészítés, egy rész a többi között, hanem az, ami élteti és értelmet adóan meghatározza az egészet.

Forrás:

- [A Piarista Rend Generális Kongregációja ford. Tózsér Endre: A piarista szolgálat, A nevelés által evangelizálni Kalazancius stílusában; Budapest, Kalazancius Tanulmányi Központ, 1999. \(Piarista füzetek 5.\)](#)

Példa 1

A piarista nevelés leírásához évszázadokon keresztül a Pietas et Litterae kettősét használtuk. A magyarra nehezen lefordítható páros (jámberság és tudomány) azt hangsúlyozza, hogy a hitre nevelés és a szellemi képzés nem választható el egymástól. A kettőt összekapcsoló “és” szócska a legfontosabb. A Pietas et Litterae kiterjesztéseként értendő a magyar piaristák emberképe, amely több emberi dimenzió együttes fejlesztésére való odafigyelést hivatott segíteni. Az emberkép a következő emberi dimenziókat hangsúlyozza: fizikai/gazdasági, szellemi/értelmi, társas/érzelmi, spirituális.

11. Életpálya-ismeretek oktatása

Minden olyan program és tanulási tevékenység, amely segíti az embereket a saját életpályájuk és életútjuk alakításához szükséges készségek elsajátításában, mint például a pályaválasztási információkhoz és tanácsadáshoz való hozzáférés, és azok eredményes használata.

Egy másik megközelítésben az oktatási intézmények, szülők és a társadalom szisztematikus együttműködése annak érdekében, hogy a fiatalok és a felnőttek olyan készségekre és tudásra tegyenek szert, amelyek segítségével észszerű szakmai döntéseket hozhatnak.

Olyan ismeretek, készségek és attitűdök kifejlesztése az oktatás és képzés során szerzett tanulási tapasztalatok pontosan megtervezett programja révén, amelyek segítségével a diákok magalapozott döntéseket hozhatnak tanulmányi és/vagy munkalehetőségekkel kapcsolatosan, és amelyek hatékony részvételt biztosítanak számukra a munka világában.

Forrás:

- [Az Európai Pályaorientációs Szakpolitikai Hálózat \(ELGPN\) Szakszótára: ELGPN Glossary \(2013\)](#)

Példa 1

Az életpálya-ismeretek oktatása történhet egy-egy osztályfőnöki óra keretében heti rendszerességgel egy gimnáziumban, vagy például életpálya-modul oktatása keretében egy orientációs évfolyamon egy szakképző iskolában. Korszerű megközelítésben az életpálya-ismeretek a szaktantárgyakba is szervesen beépülnek, például a szakkörök részévé válik, hogy az adott tantárgynak milyen szakmák elsajátításában lehet jelentősége.

12. Életpálya-döntés

Adott életpálya-lehetőségek közötti választás folyamata, amelyhez a (pálya)döntési kompetencia (→**13. Életpálya-kompetenciák**) kimunkálása elengedhetetlen. Ez a meghatározás nem írja le a folyamat természetét (pl. ésszerű, logikai stb.), amely elvezetett a döntéshozatalhoz, sem a figyelembe vett szempontokat (pl. egyéni, munkahelyi jellemzők stb.).

Egy másik lehetséges meghatározás, amely ezeket az alkotóelemeket is tartalmazza: olyan lépések logikai sorozatának eredményeképpen előálló opció kiválasztása, amelyek segítségével egyéni célokat és szervezeti fejlesztési/munkaerőpiaci igényeket lehet azonosítani és egymáshoz rendelni.

Példa 1

„A fiatalkort, a személyiség kibontakozásának időszakát, álmok jellemzik, amelyek egyre tartósabb és kiegyensúlyozottabb kapcsolatokban, próbálkozásokban és tapasztalatszerzésben és olyan döntésekben öltenek testet, amelyek fokozatosan élettervvé alakulnak (...).

Forrás:

- [Az Európai Pályaorientációs Szakpolitikai Hálózat \(ELGPN\) Szakszótára: ELGPN Glossary \(2013\)](#)
- Ferenc pápa - Christus vivit, Ferenc pápa Krisztus él kezdetű apostoli buzdítása; 2019

13. Életpálya-kompetenciák

Olyan kompetenciák*, amelyek lehetővé teszik egy egyén (vagy csoport) számára, hogy strukturált módon gyűjtsön, elemezzen, szintetizáljon és rendszerezzen önmagával, oktatással és foglalkoztatással kapcsolatos információkat, valamint döntések meghozatalához és kivitelezéséhez, illetve átmeneti állapotok kezeléséhez szükséges készségek összessége. Az életpálya-vezetési készségek olyan életvitelhez, tanuláshoz, képzéshez és foglalkozáshoz kapcsolódó készségek, amelyek révén az emberek hatékonyan tudják fejleszteni és menedzselni életpályájukat.

* kompetencia definíció: az egyén azon képessége és hajlandósága, hogy tudását (ismereteket, képességeket és attitűdbeli jellemzőket) sikeres problémamegoldó cselekvéssé alakítsa;

A fogalom kitekintését lásd még:

→ **18. Talentum és adományok**

→ **20. Kulcsképeségek**

Forrás:

- [Az Európai Pályaorientációs Szakpolitikai Hálózat \(ELGPN\) Szakszótára: ELGPN Glossary \(2013\)](#)

Példa 1

Tanulási kompetencia

A tanulási kompetencia révén a tanuló képes kitartóan tanulni, saját tanulását megszervezni egyénileg és csoportban egyaránt, ideértve az idővel és az információval való hatékony gazdálkodást is. Felismeri szükségleteit és lehetőségeit, ismeri a tanulás folyamatát és saját tanulási stratégiáit. Ez egyrészt új ismeretek szerzését, feldolgozását és beépülését, másrészt útmutatások keresését és alkalmazását jelenti. A hatékony és önálló tanulás arra készíti a tanulót, hogy előzetes tanulási és élettapasztalataira építve tudását és képességeit helyzetek sokaságában használja, otthon, a munkában és képzési folyamataiban egyaránt.

Példa 2

Problémamegoldási kompetencia

A problémamegoldási kompetencia segítségével a tanuló kihívást jelentő helyzetben képes az helyzetet felismerni, több szempontból elemezni, alternatív megküzdési stratégiákat alkalmazni, amely hozzájárul az esetleges kudarcok elviseléséhez, a stressz kezeléséhez. Új, még nem ismert helyzetekben képes alkalmazni korábban jól működő, bevált megoldásokat, alkalmazkodni a változásokhoz, legyen szó kognitív vagy társas probléma megoldásáról. A tanuló a kompetencia magasfokú birtoklásával kézben tartja a tanulással és munkával kapcsolatos terveit, a tervezett lépéseket, kezeli a bizonytalan és bonyolult helyzeteket.

Példa 3

Együttműködési kompetencia

Az együttműködési kompetencia révén a tanuló képes a másokkal való együttérzésre, továbbá a konfliktusok inkluzív és támogató módon történő kezelésére. Ismeri és betartja a sikeres interperszonális kapcsolatokat és társadalmi részvétel érdekében a különféle társadalmakban és környezetben általánosan elfogadott viselkedési és kommunikációs szabályokat. Képes konstruktív módon kommunikálni a különböző környezetekben és csapatban dolgozni. Magában foglalja a másokkal megfelelő és kreatív módon történő hatékony kommunikálás és kapcsolatteremtés képességét, valamint az asszertív kommunikációt, továbbá azt, hogy érveit a helyzetnek megfelelő módon, meggyőzően tudja megfogalmazni és kifejezni. A tanuló mind szóban, mind írásban kommunikálni tud különféle helyzetekben, valamint figyelemmel kíséri és a helyzet követelményeihez igazítja kommunikációját. Idetartozik a toleráns magatartás, a különböző nézőpontok kifejezése és megértése, valamint a bizalom megteremtésére és az együttérzésre való képesség is.

Példa 4

Tervezési kompetencia

A tervezési kompetencia révén a tanuló képes célok kitűzésére, sikerkritériumok meghatározására az elérendő célokkal kapcsolatban, továbbá felmérni a célhoz szükséges időt, lépéseket és a rendelkezésre álló erőforrásokat, várható eredményeket. Segítségével megtörténik az információk rendszerbe foglalása, a lehetséges alternatívák végiggondolása, amely arra ösztönzi a tanulót, hogy lépéseket tegyen adaptív

karrierviselkedés irányába, és megváltozott körülmények esetén változtasson. Az adaptív karrierviselkedés azt jelenti, hogy az adott életkori normatív fejlődési szintnek megfelelően (életkorhoz kötött kognitív fejlettség és szociális tanulási tapasztalatoknak megfelelően) az egyén irányítja karrierfejlődését, hétköznapi, megszokott és stresszes körülmények között egyaránt.

Középiskolások esetében ide tartoznak: lehetséges karrierutak felfedezése (pl. öntájékozódás), munkatapasztalat-szerzés, munkavállalói készségek fejlődése (pl. iskolai programok, céglátogatás, önkénteskedés, részállás), egyre konkrétabb foglalkozási célok és tervek megfogalmazása; pályadöntések meghozása (pl. fontos hobbik, fakultációk); döntések érvényesítése (pl. állásra vagy képzésre való jelentkezés), a különböző átmenetek (továbbtanulás, munkába állás) menedzselése, az érdeklődés, a képességek és az értékek bekapcsolása az önértékelésbe. A tervezési kompetencia birtoklásával a tanuló cselekvési lépéseket dolgoz ki a választott lehetőségek mentén, és célt vagy módszert vált, ha a lépések nem vezetnek eredményre. A tervezési kompetencia kialakulását segíti a pozitív jövőkép kialakulása és a jövőorientáció kimunkálása.

Példa 5

Döntési kompetencia

A döntési kompetencia a döntések meghozatalához és kivitelezéséhez szükséges képességek összessége, amelynek révén az egyén képes menedzselni életpályáját. A döntési kompetencia magasfokú birtoklásával a tanuló képes a döntési helyzetet áttekinteni és a döntés szempontjából fontos információk mentén strukturálni, releváns kérdéseket feltenni a döntési helyzetről, szintetizálni az információkat értékei, céljai és érzelmei mentén, alternatívákat megfogalmazni és azokat referenciaszemélyekkel értékelteni, mérlegelni a saját és a referenciaszemély érvei között a döntési helyzet kapcsán.

Példa 6

Munkavállalási, vállalkozói kompetencia

A munkavállalási, vállalkozási kompetencia révén a tanuló rendelkezik alapvető gazdasági, társadalmi, jogi, pénzügyi ismeretekkel, másokkal hatékonyan kommunikál és tárgyal. A tanuló meg tudja különböztetni különféle típusú forrásokat és használni is tudja azokat, információt tud keresni, gyűjteni és feldolgozni. A tanuló szóban és írásban be tudja mutatni önmagát, képviseli erősségeit (pl. felvételi, interjú-helyzetben). A vállalkozói kompetencia a lehetőségek és az ötletek kiaknázására és mások számára értékke alakítására vonatkozó képességet jelenti. Alapját a kreativitás, a kritikus gondolkodás és a problémamegoldó képesség, a kezdeményezőképeség és a kitartás, valamint a projektek tervezése és irányítása érdekében másokkal együttműködő munkavégzés képezi. Idetartozik a költségekkel és értékekkel kapcsolatos pénzügyi döntéshozatalra való képesség is, valamint a bizonytalanság, a kétértelműség és a kockázatok megalapozott döntéshozatal során szükséges kezelésének képessége is. A vállalkozói attitűd jellemzője a kezdeményező és felelősségvállaló beállítottság, a proaktivitás, az előrettekintő hozzáállás, a bátorság és kitartás a célok elérésében.

14. Életpálya-tanácsadás

Egy pályaorientációs tanácsadó és egy egyén közötti interakció. Olyan egyéni vagy csoportos folyamat, amely hangsúlyozza az öntudatosság és a megértés fontosságát, és elősegíti egy kielégítő és értelmes magánélet/munka egyensúly megtalálását, amely a tanulással, munkával és ezek átmeneti állapotaival kapcsolatos döntések, valamint az egész élet során változó munka- és tanulási környezetre adott válaszreakciók kezelésének az alapja.

A foglalom kitekintését lásd még:

→ **Hivatástisztázás**

Példa 1

Az életpálya-támogató tevékenységek rendszerében a közoktatás színterén az iskolapszichológus, a pályatanácsadó és a pedagógus, gyógypedagógus együttes szerepköre, a résztvevő intézmények (nevelési tanácsadók, pedagógiai szakszolgálatok, iskolapszichológusok, kamarák, munkaügyi szakemberek, pályatanácsadók és pedagógusok szakmai közösségei, egyesületei) együttműködése alapvetően járul hozzá a diákok életpálya-támogatásának sikerességéhez.

Képzési tanácsadás

Segítségnyújtás egy egyén számára abban, hogy kifejthesse személyes oktatási kérdéseit és tapasztalatait, és hogy megfelelő oktatási döntéseket hozzon. Ide tartozhat a tanulók vagy diákok tanácsadása oktatási folyamatuk, életpálya-lehetőségeik, vagy személyes nehézségeik vagy aggodalmaik tekintetében (UNESCO).

Vállalkozói tanácsadás

Olyan tanácsadási tevékenységek, amelyek segítenek felülvizsgálni az egyén rátermettségét egy új üzleti vállalkozás beindítására vagy önfoglalkoztatásra való áttérésre, valamint segítenek a proaktivitás, a vállalkozói szellem és egyfajta autonómia előmozdításában. (Életpálya-tanácsadás vonatkozásában)

Példa 2

Coaching, tanácsadás és mentorálás

A **coaching** alapvetően új célokra a keresését, új stratégia választásnak a támogatását jelenti, elsősorban akkor, amikor új lendületet vesz valaki, elindul egy új fejlődési ciklus és nincsenek különösebb és mélyebb érzelmi elakadások. A coaching technikák között a raporton túl nagyon fontos a feedback adása a történetekről, a teljesítményről, a szemléletnek vagy a képességnek a változásáról, valamint az is fontos, hogy a coaching egy specifikus feladat vagy probléma köré épül.

A **tanácsadás** esetében ugyancsak megjelenik a specifikus feladat vagy probléma irányultság, azonban itt egy további szint jelenik meg, ez pedig a tudatosság fejlesztéséhez való hozzájárulás azzal kapcsolatban, hogy mi történik a tanácsadás során, és a tanácsadó-tanácskérő közötti interakció folyamán hogyan mozdul előre a kérdésnek a megválaszolása a tanácskérő részéről. Egy erősebb önreflexióra épül, a történeteknek a meta-kogníciójára, például hogyha egy döntéshozás folyamatot támogat a tanácsadó, akkor annak a feldolgozása és megtörténik, hogy a kliens, a tanácskérő, a fiatal mit gondol a saját döntéseiről. A tanácsadás a személyes kompetenciák megszerzésének a támogatását jelenti, és előkészíti az egyén és a környezetének a megfeleltetését, a szempontoknak az összerendezését, az egyéni szükségleteket, készségeket, érdeklődést, a választott preferenciákat a társadalmi igényekkel és a gazdasági jellemzőkkel. A tanácsadó ebben a helyzetben információval is szolgálhat, és megoszthat olyan működő technikákat, stratégiákat, amelyeket az életpálya-építés során érdemes alkalmazni.

A **mentorálás** olyan fejlesztő kapcsolat, egy olyan szövetség, amely elősegíti az egyén személyes növekedését és szakmai előmenetelét. Egyaránt kapcsolódhat az életpálya-építéshez vagy más pszichoszociális fejlődési folyamathoz. Általában, hogyha klasszikus mentorálásról beszélünk, akkor egy idősebb, tapasztalt személy és egy fiatalabb kevésbé tapasztalt személyi közötti kapcsolatot jelenti, de bizonyos esetekben a kortárs mentorálása, peer counselling vagy a kortárskísérés is segíthet az életpálya-terveknek a tisztázásában.

Míg a tanácsadás és a mentorálás között a hasonlóságot az egyéni aspektusoknak a hangsúlyozása jelenti, addig a fejlesztő szövetség, a mentorálás és a coaching közötti átfedés a szervezeti aspektusoknak a figyelembevételét jelenti.

Forrás:

- Csábi: Szupervízió c. tankönyv – A szaktanácsadási területek jellemzői 2006

A pályaaorientációs tanácsadó feladata segíteni az embereknek, hogy felfedezzék, kövessék és elérjék az életpályájukkal kapcsolatos céljaikat. A pályatanácsadó formális szakmai képzésben részesül, és elismert szakképesítéssel rendelkezik.

Bizonyos szolgáltatás-módszertanok mentorokat vagy kísérőket jelölnek ki a tanácsot kérő kliensek támogatására. A mentorok vagy kísérők humán végzettséggel rendelkező segítők, akik egyéni konzultációk keretében személyes figyelemben részesítik a tanácskérő igényeit, egyéni jellemzőit és életkörülményeit.

Európában a 2000-es évek elején jelent meg a pályatanácsadással foglalkozó szakemberek tevékenységeinek kompetenciaalapú megközelítése. A CEDEFOP (European Centre for the Development of Vocational Training, Európai Szakképzés-fejlesztési Központ) a NICEC-szel (National Institute for Careers Education and Counselling, Nemzeti Életpálya-oktatási és Pályatanácsadó Intézet) együttműködve 2009-ben jelentette meg a pályatanácsadók kompetenciaprofilját bemutató, kutatáson alapuló összefoglalóját. Ennek alapján a pályatanácsadó szakember legfontosabb kompetenciái közé tartoznak:

- szakmai alapkompentenciák: infokommunikációs kompetencia, tanácsadási elméletek gyakorlatba való átültetése, kommunikációs készségek, a tanácskérő igényeihez illeszkedő módszerek és eszközök kiválasztása;
- ügyfélinterakciós kompetenciák: a tanácskérő önmenedzsment készségeinek feltárása és fejlesztése, átmenetek kezelésének facilitálása;
- támogató kompetenciák: információs rendszerek használata, szakmai hálózat működtetése, önképzés.

A pályatanácsadási szintek különböző kompetenciaszinteket jelentenek, amelyek mentén meghatározható a tanácsadást végezni jogosult szakemberek köre.

1. Az első, információnyújtási szinten a tanácskérők képesek az önálló döntésre, amennyiben az ehhez szükséges információk birtokába kerülnek. Nekik a tanácsadók széles köre alkalmas támogatásra (munkavállalási tanácsadók, pályaaorientációs tanárok, iskolai tanácsadók, pedagógusok).
2. A konzultáció második szintjén már bonyolultabb döntési helyzetekkel és mélyebb konfliktusokkal rendelkező egyénekkel találkozunk, ahol képzett pályatanácsadó jelenléte szükséges, akinek feladata az egyén erőforrásainak, helyzetének felmérése és támogatása, valamint igény esetén a szülők és pedagógusok, gyógypedagógusok bevonása a konzultációba.
3. A harmadik szintnél mindenképpen pszichológus végzettségű segítő ajánlott, hiszen előfordulhat, hogy az életpálya-építéssel kapcsolatos kérdések komplexebb, a személyiség mélyebb rétegeit érintő intervenciókat jelentenek, amelyek adott esetben a krízis szintjét is elérhetik. Ezen a szinten már pályalelektani szaktanácsadásról beszélhetünk, ahol követelmény a pszichológus végzettség, és főként több alkalmas, akár hosszabb egyéni tanácsadás formájában realizálódik a támogatás, adott esetben a szülőket, családot is bevonó technikákkal, alternatív támogató szolgáltatások igénybevételel. Ide tartozhatnak a teljesítménnyel kapcsolatos szorongások vagy teljesítménykrízisek, kudarcból való félelem, a perfekcionizmus önbénítő szintje, a stresszkezelés hiányosságai, a kudarcok feldolgozásának nehézségei, az állandósult döntésképtelenség, tehetetlenség, identitásdiffúzió.

Forrás:

- Török Réka PhD: A pályadöntések mesterei, Budapest. Print & Pixel House Kiadó, 2017.

15. Kísérés

„A kísérés a személyes figyelem folyamata, melyen keresztül arra törekszünk, hogy az intézményeinkhez tartozó gyerekek és fiatalok érezzék: szeretjük őket, tiszteljük személyüket, és minden lehetséges eszközt felkínálunk nekik integrális fejlődésükhöz tanulmányi, pszichológiai-érzelmi, társas és spirituális fejlődésükhöz egyaránt.

Diákunkra a piarista emberkép szerint teljes emberként tekintünk. Olyan ember, aki minden pillanatban állandó és egyben folyamatos változást él meg, fejlődik, viszonyulva magához és kapcsolataiban létezve. A személyiség formálásának célja az, hogy diákunk ismereteket, készségeket és értékeket sajátítson el, amelyek segítik őt életében. Ebből a perspektívából elengedhetetlen, hogy a nevelendők maguk is kezdeményezzék a tanulást, és felelősséget vállaljanak folyamatáért.

Az ember Isten gyermeke (képmása), aki képes saját fejlődését irányítani: saját fejlődésének felelős szereplője. Hiszünk abban, hogy tanítványaink életkoruknak és érettségüknek megfelelő módon képesek felelősek lenni önmagukért, saját fejlődésükért, ezért aktív részesei e folyamatnak.

A piarista iskolában tervszerűen, tervezett, összehangolt tevékenységekkel igyekszünk minden tanítványunknak segíteni abban, hogy személyiségének valamennyi területén kibontakozhasson.

Szeretnénk személyre szabottan kísérni őket, egyéni sajátosságait, személyiségüket figyelembe véve. A sok esetben nagy létszámú osztályok és csoportok, valamint gyakran szűkös erőforrásaink ellenére is mindent megteszünk azért, hogy diákjainkhoz személyre szabottan forduljunk, s lehetőség szerint számukra egyéni tanulási utakat kínáljunk. Tanítványainkat a kisgyermekkortől a fiatal felnőtt korukig támogatjuk abban, hogy felismerjék és életük során beteljesíthessék a teremtő Isten rájuk vonatkozó szép tervét; kísérjük az életükben betöltendő hivatásuk felismerésében, kibontakoztatásában, az ismeretek és erények elsajátításában.

Célunk, hogy mindenféle rabságból felszabaduljanak tanítványaink, hogy minél nagyobb szabadságra jussanak, hogy erős, felelős, helyes döntésre képes emberré váljanak, képesek legyenek elköteleződni. Ezt azzal érjük el, hogy minden helyzetben nyitottan és figyelemmel fordulunk feléjük, hogy olyan közeget hozunk létre, ahol szabadságukat, felelősségüket tanulhatják. Sajátosságait látva előrehaladásukat személyre szabjuk, erőfeszítéseket teszünk azért, hogy egyéni tanulási utakat biztosítsunk számukra.

Mivel minden ránk bízott fiatal sajátos, Isten által megálmodott hivatással bír, egyediségüket tiszteletben tartjuk, személyes fejlődésüket támogatjuk. Ennek legfontosabb módja a rendszeres, folyamatjellegű személyes kísérés. Rajta keresztül arra törekszünk, hogy az intézményeinkhez tartozó gyerekek és fiatalok érezzék, szeretjük őket, tiszteljük személyüket, és minden lehetséges eszközt felkínálunk nekik integrális fejlődésükhöz: tanulmányi, pszichológiai-érzelmi, társadalmi és spirituális növekedésükhöz egyaránt. Ugyanakkor a csoportokat, közösségeket is kísérjük. Igaz emberségünk kibontakoztatásához elengedhetetlen a közösségi lét. Minden közösségnek sajátos élete van, és fejlődik, mint a személyiségünk. Ezekhez elengedhetetlen, hogy támogatást kapjanak csoportos kísérés keretében, ahol ráláthatnak belső folyamataikra, megoldhatják konfliktusaikat, és közös küldetést fogalmazhatnak meg.

A vezető felelőssége, hogy munkatársai és azok csoportjai kísérésben részesüljenek, ahol egy fejlesztő folyamat során támogatást és visszajelzést kapnak. Hasonlóan szüksége van kísérésre a vezetőnek és magának az intézménynek, mely a tartomány vezetésének felelőssége.”⁷

„A personalizációs folyamatnak kell lennie annak a filozófiai és kulturális alapnak, amelyen megvalósíthatjuk a nevelés kalazanciusi eszméjét és a kalazanciusi iskolát. Ezért képeznünk kell magunkat arra, hogy személyesen tudjuk kísérni tanulóink fejlődését.”⁸

A kísérés olyan, életpálya-tervezési folyamatot kísérő támogatást jelent, amely a fejlesztési folyamattal párhuzamosan globálisan segíti az egyén személyes fejlődését, önállóvá válását, saját életéért való felelősségvállalását a kalazanciusi szemlélet alapján.

⁷ Idearium vö Szolgáltatunk kalazanciusi identitása; Budapest, 2013 Piarista Rend Magyar Tartománya, Fordította Tózsér Endre SP

⁸ 44. Egyetemes Káptalan: Politikák: V, 1.

Mindenkire elegendő egyéni figyelem kell, hogy jusson, akár többen is kísérnek egy-egy diákot, az önismertében, hivatásának megtalálásában több állomásánál is jelen vannak, támogatást nyújtanak.

A kísérés fejlődő, támogató jellegű kapcsolat, két ember formális kereteken túlmutató együttműködését jelenti. A kísérés a kísérő és a kísért személyes kapcsolatán alapuló pozitív, praktikus, gyakorlati szemléletű folyamat, biztosítja a kölcsönös tanulás lehetőségét, és a kísért személy belső erőforrásain történő spirituális, személyes és tanulási, képzési, munkavállalási fejlődését, önálló életvitelét segíti. A kísérés nem valamely múltban gyökerező probléma orvoslására törekszik, nem gyógyító vagy helyreállító jellegű; hanem pozitív, fejlesztő, problémamegoldó jellegű közelítés.

Hatékonyabb az a kíséresi folyamat, mely nem kifejezetten egyes speciális probléma (pl. iskolai teljesítmény hanyatlása) megoldására szolgál, hanem az egész személyiség fejlődését támogató szemléletű, valamint a hatékony kísérés egyik kulcsa a rendszeres és hosszú távú segítő kapcsolat működtetése.⁹

A kísérés szolidáris és szubszidiáris jelenlét feltételez. Együttérző támogatás, amely ugyanakkor törekszik minél nagyobb önállóságot biztosítani. Inkarnatorikus és kenotikus jelenlét; mintája a megtestesült Isten, aki szolidaritást vállalt az emberekkel, és önmagát kiüresítve fordult felénk. Külső perspektívából, és tapasztalatok alapján támogató.

A kísérés Jézus Krisztusra alapozott és aktualizált lelki út egy személy vagy közösség rendszeres támogatásával.¹⁰ Az Istennel való találkozás útja, ahol Jézusként Jézushoz lépünk ki. Kísérőként egyrészt megjeleníthetjük az emberekhez forduló Jézust. Másrészt az önmagát a segítségre szorulókkal azonosító Jézussal találkozhatunk. Kísértként pedig az emberhez forduló Jézussal találkozhatunk, miközben saját életünk misztériumainak megosztásával gyakran Isten működésére való rácsodálkozáshoz segíthetjük kísérőnket.

A fogalom kitekintését lásd még:

→ **2. Hivatásgondozás**

Példa 1

„...Valahogy így mehettek a tanítványok is Emmauszba, ilyen kérdésekkel foglalkozva...Így szegődik nap, mint nap hozzánk is Jézus, nem csak az emmauszi úton, de az élet minden percében. Velünk halad lépésről-lépésre, kérdezősködik gondjaink, nehézségeink felől. Épp úgy, mint a tanítványoknak, nekünk is meg akarja magyarázni, válaszolni akar arra a sok miértre, ami életünk során felgyülemlik bennünk. Meg akarja velünk értetni, hogy ennek így kellett történnie, mert így szól az Írás... Velünk járja az élet göröngyös útját, és azon van, hogy betérjen hozzánk, hogy megtörje kenyerünket, vagyis osztozzon sorsunkban. Vinni akarja velünk együtt a terhet, mely alatt sokszor roskadozunk. Vegyük hát észre, és a tanítványokhoz hasonlóan hívjuk: »Maradj velünk, mert esteledik!« Biztosak lehetünk benne, hogy meghívásunkat nem utasítja vissza. Ezért ne csüggedj, testvér, ha nyom az élet terhe, mert maga Jézus az, aki veled halad, és segít vinni a keresztedet. Nézd csak, mit mond a Jelenések Könyvében: »Mindazt, akit szeretek, korholom és megfenyítem... – és így folytatja – Nézd, az ajtód előtt állok, és zörgetek. Aki meghallja szavamat és kinyitja az ajtót, ahhoz bemegyek és vele étkezem, ő meg velem. – Jel 3,19–20.«”

Példa 2

A kísérés sokféle jellegű: spirituális, pszichológiai, képzési, családi, hivatásbéli. Ezek együtt alapvető jellegűek a fiatalok számára. Ez a kísérés nem egy választható lehetőség a fiatal generációk nevelésében és evangélizálásában, hanem az egyház feladata és minden fiatal alapvető joga. A fiatalok azt kérik és várják, hogy a kísérés legyen egyházi kötelesség, amire minden fiatalnak joga van. Ez a kísérés arra irányul, hogy formálja a lelkiismeretet és a szabadságot, vegye komolyan az álmaikat, de vállaljon konkrét lépéseket is a valós életben. Továbbra is maradjon meg a család a legfőbb vonatkozási pontként, mint a személy átfogó fejlődésének privilegizált helye. Az apaság hiánya vagy szerepük háttérbe szorítása olyan kihívás, amire az iskolákban és a keresztény közösségekben nagyobb figyelmet kell fordítani.¹¹

⁹ Mentor a Kilátóban, írta Kun Zsuzsanna, 2018

¹⁰ vö. Glossario

¹¹ Instrumentum laboris, XV. püspöki szinódus „A fiatalok, a hit és a hivatástisztázás”.

16. Inkluzív életpálya-tanácsadás

Az inkluzív életpálya-tervezés révén a sajátos nevelési igényű, fogyatékos fiatalok egyenlő esélyű hozzáférést kapnak azokhoz az újszerű, magas minőségi elvárásoknak megfelelő mainstream, komplex életpálya-tervezést és elhelyezkedést támogató szolgáltatásokhoz, amelyek elősegítik az életpálya-kompetenciáik fejlődését, céljaik megvalósulását, az önálló életvitelt, a társadalmi inklúziót.

A pedagógiai gyakorlat különbséget tesz integráció és inklúzió között. Míg az integráció az egyén felől közelít az együttnevelés témaköréhez, és az egyén beilleszkedésének sajátosságait vizsgálja, addig az inklúzió a rendszer felől közelítve a többség által megvalósuló támogatott befogadásra, a többségi környezet segítségére fókuszál (Schiffer, 2011).

A gyógypedagógia megkülönbözteti az integráció három szintjét. Amikor közös épületben folyik a sajátos nevelési igényű tanulók fejlesztése társaikkal, de a gyermekek között nincs kapcsolat – például külön osztály vagy csoport működik egy-egy iskolában –, azt lokális integrációnak nevezzük. Amikor a tanórákon külön csoportokban folyik a sajátos nevelési igényű tanulók fejlesztése, de a tanórán kívüli időben – szakkörön, étkezési időben, szabadidős tevékenységek során – együtt vannak társaikkal, az a szociális integráció. Ha az együttnevelés minden tanórán és minden foglalkozáson megvalósul, akkor az a funkcionális integráció. Részleges az integráció, ha bizonyos órákon, foglalkozásokon együtt vannak a tanulók, és teljes integrációnak nevezzük, amikor a sajátos nevelési igényű diákok minden idejüket együtt töltik társaikkal (Kőpatakiné, 2006).

A terjedő inklúzió trendje, valamint az SNI-tanulók többségi iskolákban való részvételének növelése ellenére a speciális iskoláknak ugyancsak fontos szerep jut, hiszen néhány tanuló számára ez tekinthető a legideálisabb lehetőségnek. Watson és munkatársai (1999) megerősítik, hogy a speciális iskolák támogató környezetet jelentenek mind fizikai, mind társas értelemben, ahol a fogyatékos tanulók identitásfejlődése anélkül történik, hogy teljesítményüket folyamatosan összehasonlítsák náluk kompetensebb tanulókkal. Kiemelik, hogy a különnevelés közege jóval nagyobb autonómiát biztosít, mint egy többségi iskola, hiszen a tanulóknak megvan a szabadsága, hogy megszokott környezetükben lehessenek együtt társaikkal.

Példa 1

Az integrációval az iskola a már meglévő struktúráiba helyezi az egyéneket. A sajátos nevelési igényű tanulóktól azt várja az intézmény, hogy hasonló teljesítményt nyújtsanak, mint a többiek, legyenek képesek alkalmazkodni az elvárt szinthez. Az inklúzió során a tanulási folyamatokban minden – tehetséges, tipikus fejlődésű, hátrányos helyzetű vagy sajátos nevelési igényű – diák részvételét egyéni képességének és fejlődési ütemének megfelelően biztosítják. Az inklúzió esetén újra átgondolják a tanterv megvalósításának szervezeti és tartalmi kereteit és azokat a feltételeket, amelyekkel valamennyi tanuló haladását biztosítani tudják, és minimalizálják az összes, tanulást és közösségi részvételt akadályozó tényezőt. Mindehhez szakmai és szakmaközi együttműködések, valamint kedvező tanulási környezetet teremtenek (Kőpatakiné, 2006; Schiffer, 2008).

Az inkluzív nevelésben részesülő, például szakképzésben tanuló fogyatékos diákok biztosabbak jövőbeli törekvéseikben a továbbtanulást és foglalkoztatást illetően, valamint proaktívabbak az ötletek tanulmányozásában, szociális integrációjuk magasabb, és jobban vágnak az önálló életvitelre (Casey és mtsai, 2006).

Forrás:

- Török Réka PhD: A pályadöntések mesterei, Budapest. Print & Pixel House Kiadó, 2017.

17. Képessé tétel (Megerősítés)

Az a folyamat, amelynek eredményeképpen az emberek ösztönzést nyernek és képessé válnak nagyobb felelősséget vállalni a saját életük és életpályájuk irányításában azáltal, hogy nagyobb önbizalmat nyernek saját képességeiket illetően.

„A gyermeket, diákunkat személynek tekintjük, aki képes arra, hogy főszereplője legyen saját fejlődésének a hitben és a kultúrában, az evangéliumban és az életben, a »pietas et litterae«-ben. (25.5)

Törekszünk előmozdítani egy újfajta személytípust, az integrált, érett személy létrejöttét. (32.a)

Olyan személy, aki befogadja, elsajátítja az ismereteket, sőt bizonyos ismereteket, felismeréseket ő maga »teremt«. (25.1)¹²

A pályaorientáció célja felhatalmazni az embereket arra, hogy kompetenssé váljanak saját tanulmányaik és életútjuk megtervezésére és irányítására, valamint az életpályájukkal kapcsolatos átmenetek kivitelezésére. A megerősítés az egyének képessé tétele arra, hogy a kezükbe vegyék, és teljes mértékben kihasználják ismereteiket, energiáikat és ítélőképességüket. A fogalom egyének és közösségek esetében is használható.

A fogalom kitekintését lásd még:

→ **1. Hivatás**

Példa 1

A piarista pedagógiai megújulás egyik célja, hogy a tanulónak átadott ismereteken túl egyre nagyobb hangsúlyt kapjon az egyéni utak pedagógiáján keresztül az önálló, kritikus gondolkodásra, együttműködésre, közösségépítésre való képessé tétel.

18. Talentum és adományok

A *talentumok* azok az egyedi képességek, amelyeket Isten adományaként kamatoztathat a személy. Ezek jól rámutatnak arra, hogy mi az, ami „találó” az egyén számára, mi az, ami „rá van szabva”, vagyis amit igazán tenni és élni tud (alkalmasság).

Az egyéni képességek, más szóval tehetségek vagy adottságok kibontakoztathatók egocentrikus indítatásból is. Ha csupán személyes tulajdonként kezeljük őket önközpontú önmegvalósítást indukálhatnak. Ha viszont adományként tekintünk rájuk, akkor az adományozó szándékát is törekszünk figyelembe venni a képességek használatakor. A hálával fogadott ajándék tovább ajándékozásra, mások szolgálatára indít. Az így felfogott – a közösség szolgálatára irányuló – adományokat tekintjük karizmának.

A fogalom kitekintését lásd még:

→ **19. Karizma**

→ **1. Hivatás**

Forrás:

- Szalay Mátyás: **Bevezetés a hivatás filozófiájába**, Budapest, Kairosz Kiadó, 2015.

Példa 1

„Mindenki különbözik a többiektől, és mindenkinek a fejlődése bizonyos meglévő képességekből, érdeklődési körökből, szükségletekből indul ki. Ezt a felfogást vallották az első kalazanciusi iskolában. Ezért a legmesszebbmenőkig személyre szabottá kell tennünk nevelő, lelkipásztori és tanító tevékenységünket, és meg kell keresnünk azt a

¹² A PIARISTA SZOLGÁLAT - A nevelés által evangelizálni Kalazancius stílusában; Bp. Piarista füzetek 5 {Milyen a személy, amelyhez elérkezni szeretnénk? 16. oldal}

módszert, amely az egyes tanulóknak megfelel. Hasonlóképpen törekednünk kell arra, hogy ugyanazon osztályban – természetesen nem kockázat és erőfeszítés nélkül – a tanulás különféle módjait vezessük be.”¹³

„Tekintettel kell lennünk azokra a szükségletekre, amelyek a gyerekek fejlődésének különböző szintjein, különösképpen az első években jelentkeznek, mert ekkor alakulnak ki a személynek azok az alapstruktúrái, amelyek az egész élet során megmaradnak. Ennek megfelelően tehát a nevelő folyamatot a tanulók képességeihez kell igazítanunk.”¹⁴

„Felkeltjük a tanulóban a tanulás iránti vágyat, fejlesztjük ítéelő-, elemző- és megkülönböztető képességét.”¹⁵

A fogalom kitekintését lásd még:

→ **13. Életpálya-kompetenciák**

→ **20. Kulcsképeségek**

19. Karizma

A karizma Istentől a közösség szolgálatára kapott talentum vagy talentumok összessége (adomány, adottság, kulcsképeség). Fontos, hogy a képességeken túl magában foglalja a közösségre irányítást is, és ilyen értelemben egyfajta érzékenységet, a valóság érzékelésének módját, valamint az arra adott választ, válasz stílusát is felöleli. Éppen ezért a hivatás gyökere is a karizmában keresendő, illetve az egyén lelkületét, szellemiségét, egész látásmódját is meghatározza.

Beszélünk személyes karizmáról és közösségi karizmáról. Sőt egy intézménynek is lehet karizmája. A közösségi karizma Istentől egy közösség számára adott érzékenység, szellemiség és küldetés, amellyel egy tágabb közösséget, az egyházat, illetve a társadalmat szolgálhatja. Olyan létmód, amely sajátos vonásokat mutató lelkiséget, szellemiséget indukál, amely hat a (világi és isteni) valóság érzékelésére, problémaérzékenységre, és válaszreakcióira, a közösségi élet stílusára és az intézmény struktúrájára egyaránt. A közösségi karizmat általában egy alapító személy kapja ajándékba a Lélektől, és adja tovább tanítványainak megőrzésre és elmélyítésre.

A fogalom kitekintését lásd még:

→ **1. Hivatás**

→ **18. Talentum és adományok**

Példa 1

Piarista közösségi és intézményi karizma, amely Kalazancius személyes karizmájából ered.

„A Kalazanciustól az egyház és a világ javára kapott karizma 400 éves tapasztalata és fejlődése után a piarista rend apostoli, megszentelt életet élő intézménynek vallja magát. Ez az intézmény papi jellegű. Közösségben élő és azonos küldetésben osztozó szerzetesek alkotják, akik a Konstitúciókban meghatározott sajátos szolgálatot látják el.

E karizma által mi, piarista szerzetesek

- meghívást kaptunk az Atyától a Szentlélekben arra, hogy megszentelt életet éljünk, az evangéliumi tanácsok megvallásával kövessük Jézus Krisztust, az Istenanya szegényeiként, Kalazancius nyomdokán, folytonos megtérés és nevelődés révén;
- egybegyűjtöttünk olyan közösségben megélt testvéri életformára, amelynek Isten népén belül és azzal teljes közösségben az egység prófétai jelének kell lennie, hogy higgyen a világ;
- arra vagyunk küldve, hogy az Igazság munkatársaiként a pietásban és tudásban történő integrális nevelés által, türelemmel és szeretettel evangelizáljuk a gyerekeket és a fiatalokat, különösen a szegényeket, kisgyermekkortól kezdve, s ily módon mutassuk meg az egyház szentségét, és dolgozzunk együtt a személy kiformalásán és a társadalom megújításán.”¹⁶

¹³ A PIARISTA SZOLGÁLAT - A nevelés által evangelizálni Kalazancius stílusában; Bp. Piarista füzetek 5 {A különbözőség kezelése 41. oldal}

¹⁴ A PIARISTA SZOLGÁLAT - A nevelés által evangelizálni Kalazancius stílusában; Bp. Piarista füzetek 5 {A nevelő tevékenysége 36. oldal}

¹⁵ A PIARISTA SZOLGÁLAT - A nevelés által evangelizálni Kalazancius stílusában; Bp. Piarista füzetek 5 {A növendék 29. oldal}

¹⁶ A Piarista Rend 44. Egyetemes Káptalana: A piarista karizma ma, Budapest, Kalazancius Tanulmányi Központ, 2000 (Piarista füzetek 1. 12. oldal)

Forrás:

- [A Piarista Rend 44. Egyetemes Káptalana: A piarista karizma ma, Budapest, Kalazancius Tanulmányi Központ, 2000 \(Piarista füzetek 1.\)](#)

20. Kulcsképessegek

Azon alapvető és új készségek összessége, amelyek szükségesek a mai társadalomban való életvitelhez, valamint a munkavégzéshez. Fontos megjegyezni, hogy ugyanezt a fogalmat használják egy bizonyos álláshoz szükséges kompetenciák meghatározásánál is, vagy olyan kompetenciák esetében, amelyeket a legkritikusabbnak tartanak a munkahelyi teljesítménynél.

Az életpálya-építés során mérvadó, hogy a munkaerőpiac milyen igényeket támaszt leendő munkavállalói felé. A gazdaság olyan készségrendszerek fejlesztését várja az oktatástól, amelyek lehetővé teszik a különböző szakmákban való jártasság és a több területen alkalmazható, konvertálható tudás megszerzését. A szakmaspecifikus kompetenciák mellett számos olyan kritikus képesség sorolható fel, amelyek minél korábbi fejlesztése előkészíti a 21. századi munkaerőpiac kihívásaira való reagálást, a zökkenőmentesebb életpálya-vezetést. Ebben a megközelítésben a kamaszkori pályatervezés hangsúlya a pályairányok kijelölése és a foglalkozások, munkaerőpiac megismerése mellett azoknak az érzelmi és társas készségeknek a megtanulásán van, amelyek hosszú távon lehetővé teszik a folyton változó gazdasági viszonyokhoz való alkalmazkodást, az életpálya-építés gördülékenységét, a stressz- és kudarchelyzetekkel való megbirkózást.

Példa 1

Önismeret

Az életpálya-tervező iskola modellje alapján az iskola az **önismeret** helye is, mert önismereti alapon képesek a diákok számukra megfelelő döntések meghozatalára, életük felelős tervezésére. Az életpálya-tervezés egyik feladata a tanuló képességeinek felismerése és fejlesztése.

A fogalom kitekintését lásd még:

- **13. Életpálya-kompetenciák**
- **18. Talentum és adományok**

Példa 2

16 kulcsképesseg

A World Economic Forum 2016-os kutatási összefoglalója 16 kulcsképesseget nevez meg, melyek fejlesztését ajánlja az oktatásban és az egész életen át tartó tanulás során. Ezek közé tartozik hat alapképesség terület és további négy kompetencia, valamint hat tulajdonság. Az alapképesség területekhez kapcsolódó képességek a mindennapi feladatok megoldásának alapképességei (írás-olvasás, számolás, természettudományok, infokommunikációs technológiák használata, pénzügyi műveltség, valamint kulturális és állampolgári műveltség). A kompetenciák a kihívásokra való reagálásra reflektálnak: kreativitás, együttműködés, kommunikáció, kritikus gondolkodás és problémamegoldás, míg a tulajdonságok azt mutatják meg, milyen a tanulók hozzáállása a változó környezethez. Ezek között szerepel a kíváncsiság, a kezdeményezőképesseg, a kitartás, az alkalmazkodás, az irányítás, a társas és kulturális tudatosság. Ezek a területek a társas-érzelmi tanulás keretében fejleszthetőek, amelyek hosszú távon felvértezik a diákokat a gyorsan fejlődő digitális gazdaságban való helytállás tudásával is.

Forrás:

- Török Réka PhD: A pályadöntések mesterei, Budapest. Print & Pixel House Kiadó, 2017.

21. Életpálya-körülmények

Azok a közösségek, intézmények, amelyek körül veszik a tanulókat szűkebb és tágabb életterületben, és amelyek hatással lehetnek életpálya-fejlődésükre, életpálya-tervezésükre. Ide tartozik minden, ami oktatási vagy munkaerőpiaci környezetet jelent a tanuló életében. Szűkebb értelemben az iskola, az család és a barátok, a szülők munkahelye, tágabb értelemben a térségének munkaerőpiaci lehetőségei, egyéb kulturális intézmények (média, sport stb.), társas szokások a lakhelyén vagy a régióban, ahol él. Gazdasági, szociológiai, pszichológiai, pedagógiai, fizikai és véletlen tényezők teljes összefüggése, amelyek együttesen alakítják egyéni életpályáját (Sears, 1982).

Az életpálya-tervezés tárgyalásában elengedhetetlen az egyén életterületének figyelembevétele, a lakóhely jellege, a helyi intézményi szolgáltatások hozzáférhetősége, a helyi oktatási kínálat és a munkaerőpiaci lehetőségek feltérképezése, a környezeti szempontok megfelelő súllyal való szerepeltetése a pályadöntésekben.

A pályatanácsadók fontos feladata feltárni, hogy a külső motivációs források (például proszociális összetevők) vagy az akadályozó körülmények hogyan kapcsolódnak a kliensek szükségleteihez, értékeihez és készségeihez, és segítséget nyújtanak azon karrierlehetőségek azonosításában, amelyek a lehető legtöbb ilyen tényezőt magukban foglalják.

Duffy és Dik (2009) a külső hatások négy kategóriájára összpontosít: családi elvárások és szükségletek, életkörülmények, szellemi és vallási tényezők, valamint a mások szolgálata, a társadalmi célok előtérbe helyezése a munkavégzésben. Ezek mindegyike olyan egyéni kívüli tényező, amely a személy választási viselkedését bizonyos mértékben motiválja vagy korlátozza. Feltehetően a külső tényezők mindegyik kategóriája változó mértékben kölcsönhatásba lép a belső tényezőkkel, a külső és belső aspektusok nem függetlenek egymástól.

Példa 1

Az egyik külső tényező, amely meghatározóvá válhat a serdülők körében a pályadöntésekben, a kortársak, barátok befolyása és a csoportnyomás. Egy olyan gimnáziumban, ahol vannak kimondatlan „minimum” elvárások a diákok felé a továbbtanulásukra vonatkozóan (pl. mindenki egyetemre készül az osztályban), az ezeknek való megfelelés felerősödhet a belső igények felismerése helyett.

Egy másik fontos, életpályát meghatározó körülmény a serdülők társadalmi-gazdasági háttere, beleértve a szülők iskolai végzettségét, foglalkozását, jövedelmét. Hazánkban a továbbtanulási törekvés esélyét az érettségizett apa és a városi lakóhely majdnem másfélszeresére növeli, illetve minél magasabb az anya iskolai végzettsége, annál nagyobb a valószínűsége a felsőoktatásba kerülés törekvéseinek (Lannert, 2009).

Az életpálya-körülmények között szerepelhetnek gazdasági és társadalmi események is, mint például a piaci feltételek változása, valamint a környezeti korlátok – mint például a természeti katasztrófák, járványok –, amelyek hatással lehetnek a továbbtanulási- és munkalehetőségekre.

Forrás:

- Török Réka PhD: *A pályadöntések mesterei*, Budapest. Print & Pixel House Kiadó, 2017.

22. Életlehetőségek feltárása (pálya-exploráció)

Az iskola ablakot akar nyitni a világra, hogy az életlehetőségeiket kereső fiatalok valóban tisztában legyenek a lehetőségeikkel, hogy a világot a maga sokszínűségében ismerjék meg, és sokféle alternatíva között tudjanak később döntést hozni. Hasonlóan fontos az is, hogy a diákok kipróbálhassák magukat különféle helyzetekben, hogy így hitelesebb képet alkothassanak önmagukról és az érdeklődésüknek megfelelő szakma gyakorlatáról. Fontos, hogy kellő kitekintést nyerjünk az iskolán kívüli világra, tapasztalatokat szerezzünk külső helyszíneken, azon a terepen, ahová kilépni készülünk. Ebbe a külső világba olyan híd vezet, amelyen egyrészt ki lehet lépni, de vissza is lehet jönni, az iskolán kívül szerzett tapasztalatokat be lehet csatornázni az iskolai folyamatokba. Az életlehetőségek feltárásának fontos szempontja a realitáskontroll: azoknak az erőforrásoknak a feltérképezése, amelyek támogatják egyik vagy másik irány felé való elköteleződést, és az egyén számára megvalósítható, optimális döntést jelent.

Magában foglalja még az egyéni pályáérdeklődéshez és képességekhez kapcsolódó szakmák és képzések megismerését, és egyéb, pályadöntések szempontjából releváns szakma- és képzési információk, jellegzetességek, erőforrások (anyagiak, mobilitás, stb) feltérképezését, valamint a munkaerőpiaci lehetőségek feltárását különböző módszerekkel.

A fogalom kitekintését lásd még:

→ **2. Hivatásgondozás**

→ **23. Életpálya-támogató hálózat/rendszer**

Példa 1

Élményalapú módszerek

Az élményalapú módszerek lehetővé teszik a munkafolyamatok, szakmák reális megismerését, a tevékenységek megtapasztalását valós munkakörnyezetben.

A tapasztalatszerzés és a kísérletezgetés kiemelt terepe az önkéntesség. A job shadowing, munkatapasztalat szerzés, céglátogatás, terepgyakorlat, gyakornoki programok és a TESZI is terepet biztosít azoknak az élményeknek, amelyek révén a fiatalok tisztábban látnak önmagukkal kapcsolatban, önismeretük és pályaismeretük gazdagodik. A pályák élményalapú megismerése létrejöhét szaktanári együttműködéssel, a helyi sajátosságok felhasználásával, vállalkozások, szülők, öregdiákok bevonásával.

23. Életpálya-támogató hálózat/rendszer

Az életpálya-támogató hálózat/rendszer magában foglalja azokat a piarista és velük együttműködő intézményeket, amelyek támogatják diákjaik, klienseik életpálya-fejlődését.

„Nem iskolai piarista intézményen olyan nem akadémiai tevékenységet vagy intézményt értünk, amely vagy egy iskolához kapcsolódik vagy nem; egy piarista (helyi, rendtartományi vagy rendi) közösség a felelőse; a nevelés által és kalazanciusi módon keresi állandóan Isten országának hirdetését, a világ jobbá, szabadabbá, emberibbé és igazságosabbá tételét. Ezek a nem iskolai intézmények azokra a neveléssel összefüggő, alapjában véve nem formális kihívásokra, igényekre, szükségletekre adott válaszként születnek, amelyek korunkban kibontakoznak. Jelenlővé teszik a kalazanciusi karizmát, kreatív hűségben megvalósítva.”¹⁷

A piarista rend továbbtanulási és hivatástisztázó csoportot működtet, amely segíti és értékeli a tanuló fejlődését azáltal, hogy segít leendő hivatásának és foglalkozásának tisztázásában. Hasonlóképpen megszervezi, felügyeli és ellenőrzi a nevelők, pedagógusok képzését.

A fogalom kitekintését lásd még:

→ **2. Hivatásgondozás**

Életpálya-tervező és hivatásgondozó intézmény

A piarista életpálya-támogató intézmény a párbeszéd és a partnerség szellemében működik. A tanárok és a diákok is ennek szellemében igyekeznek egymással együttműködni, mind a tanár-tanár, a tanár-diák, mind a diák-diák viszonyban. Nagyon különböző helyekről és élethelyzetekből érkeznek az iskolába a diákok. Ugyanígy az iskola elhagyása után is sokfelé vezet az útjuk. Az iskola egy olyan csomópont, ahol a diákok személyre szabott segítséget kapnak önmaguk mélyebb megismeréséhez, lehetőségeik feltérképezéséhez, képességeik kipróbálásához, és felelős döntéseik meghozásához.

¹⁷ A PIARISTA SZOLGÁLAT - A nevelés által evangelizálni Kalazancius stílusában; Bp. Piarista füzetek 5 {III. A piarista szolgálat ma más területeken 42} pont}

Példa 1

A piarista intézményekben rendszeresen jelen vannak jó gyakorlatok (pl. pályorientációs napok, hivatástisztázó lelkigyakorlatok), amelyek támogatják a diákok életpálya-tervezését. Az életpálya-tervező iskola egyik ismérve, hogy a pedagógiai tervben fontos szerepet szán az életpálya-támogató tevékenységeknek és ennek éves tervét elkészíti, munkacsoportot hoz létre, a munkatársakat képzésben részesíti.

Példa 2

Pályorientációs és Munkaerőpiaci Fejlesztő, Módszertani Központ

Egy életpálya-támogató központ különféle szolgáltatásokat kínálhat, amelyek között találhatunk önségítő anyagokat (pl. segédleteket, pályainformáció forrásokat vagy IKT-alapú életpálya-támogatáshoz való hozzáférést), valamint pályatanácsadók által nyújtott személyes támogatást. A Központ módszertani támogatást és képzéseket nyújt szakembereknek, pedagógusoknak, valamint kutatási tevékenységet folytat abból a célból, hogy fejlessze szolgáltatásait.

A piarista intézményrendszerben a **Piarista Kilátó Központ** célkitűzése, hogy kutatás-fejlesztési tevékenységei által váljon a személyes odafigyelést igénylő tanulók és fiatalok cselekvő közreműködésével és a velük foglalkozó szakemberek kezdeményező, újító törekvéseinek bátorításával módszertani műhellyé. Ennek érdekében kutatás-fejlesztő teameket hoz létre, képzési programokat dolgoz ki és bonyolít le, szakmai fórumokat, rendezvényeket szervez, módszertani fejlesztéseket visz véghez és implementálja a fejlesztéseket a piarista intézményekben, hálózati-partnerségi együttműködésben.

24. Életpálya-támogató tevékenységek minőségbiztosítása

„Mindent értékesnek tartunk, ami gazdagítja a személyes és személylő alakító nevelést; ilyenek például az osztályfőnök szerepe, a különböző csoportok működése, a lelkivezetés, a hivatásgondozás stb.”

Bizonyos intézkedések (tervezés, kivitelezés, értékelés, jelentés, minőségfejlesztés) végrehajtása, amelyek biztosítják, hogy a pályorientációs tevékenységek minősége (a programok tartalma, illetve a kimenetek megtervezése, felmérése és érvényesítése stb.) megfeleljen az érintettek elvárásainak.

A pályorientációs szolgáltatások minőségbiztosításának fontos része, hogy a munkatársak megértik a velük szembe támasztott követelményeket, az intézmények elérhetővé teszik a sikeres pályatanácsadáshoz szükséges erőforrásokat (beleértve a megfelelően képzett munkaerőt), valamint, rendszeresen és szisztematikusan felülvizsgálják a szolgáltatás kivitelezési módját, hogy megtalálják a fejlesztésre szoruló területeket. Számos olyan minőségsztenderd létezik (pl. a munkatársak továbbképzése), amelyek segítségével megoldható a szervezeti minőségbiztosítás.

A minőségbiztosítás egyik fontos szempontja, hogy a szolgáltatás nyújtása egy tervezett folyamat. Minden pedagógus, intézmény számára elérhetőek azok az alapidokumentumok, amelyek az életpálya-támogató folyamatot szabályozzák, leírják: NAT, pedagógiai program, pasztorális terv, hivatáskultúra stratégiája.

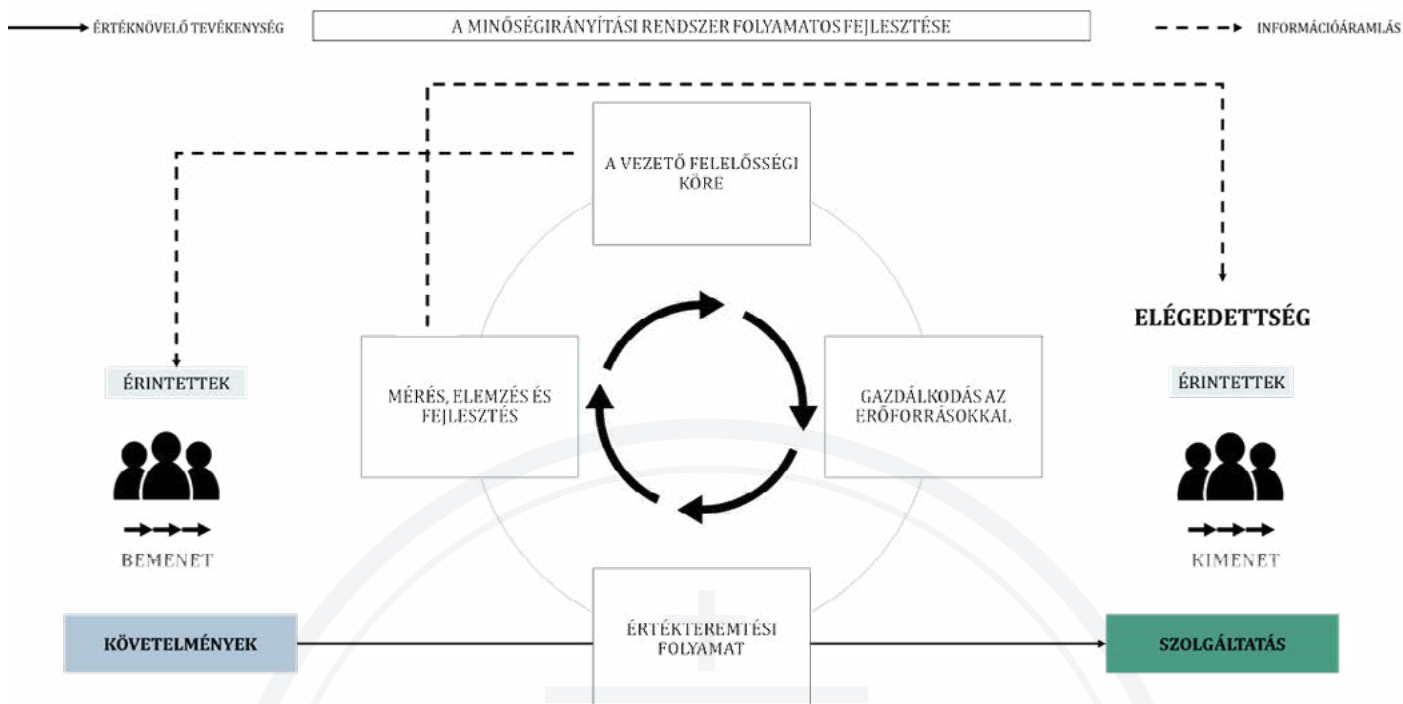
Forrás:

- [A Piarista Rend Generális Kongregációja ford. Tózsér Endre: A piarista szolgálat, A nevelés által evangelizálni Kalazancius stílusában; Budapest, Kalazancius Tanulmányi Központ, 1999. \(Piarista füzetek 5.\)](#)

Példa 1

A minőségirányítási rendszer alapjait az *érintettek elvárásai* jelentik. Ennek feltárására folyamatos elemző és értékelő tevékenységet kell végezni (pl. érintett-térkép alkotása, érdekelemzés, célképzés).

A gödi Piarista Szakképző Iskola minőségirányítási rendszer alapelveit az orientációs képzésben (a teljes intézményi Minőségirányítási Rendszer részeként) az alábbiak képezik:

Az orientációs képzés minőségirányítási rendszerének alapvetését jelentő célok az alábbiak:

- személyes jövőkép és életpálya kialakítása,
- a fiatal erősségeinek felszínre hozása, sikerélmény megélése,
- alapkompenciák fejlesztése,
- személyes kompetenciák fejlesztése,
- társas kompetenciák fejlesztése,
- szakmák, ágazatok megismerése gyakorlati körülmények között.

Az orientációs képzés középpontjában az orientációs kompetenciafejlesztés, majd a tanulási folyamat projektjesítése, a szakmai elmélet, a szakmai gyakorlat, valamint a közismeret praxisban történő integrációja áll. A programban kiemelten fontos az együttműködés és a közös tervezés a pedagógus-pedagógus és a pedagógus-diák kapcsolatában egyaránt. Ez pedig csak akkor lehet eredményes, gyümölcsöző, ha kialakítjuk azt a rendszert és mellette azt a légkört, ahol a reflexió-(ön)fejlesztés nem félelmet gerjeszt, hanem lehetőségként, a kiteljesedés felszabadító létmódjaként jelenik meg. Erre a szemléletre épül az orientációs minőségirányítási rendszer.

A minőség ilyen irányú fejlesztését a pedagógustól szükséges indítani. Az orientációs évfolyam minőségirányítási folyamatának fő eleme tehát a pedagógusok önértékelésének élővé tétele, finomhangolása, úgy, hogy abban markánsan megjelenjen a segítő-kísérő szellemiség és intézményfejlesztésünk másik fő eleme, a teammunka. Mindez úgy, hogy hosszú távon be tudjon épülni, szerves részévé váljon a működésnek az intézmény többi évfolyamán, valamint a teljes szervezeti kultúrában.

A mérés, adatelemzés és értékelés kulcseszközei és folyamatai

A teammunka mint az orientáció strukturális és kulturális alapmintázata

A minőségbiztosítás szemléleti és gyakorlati kulcsterülete a teamben megvalósuló, pedagógiai folyamatban történő, együttműködésre vonatkozó tervezési-értékelési-reflexiós rendszer, amelyben minden teamtag reflektál minden teamtag tevékenységére. Erre heti egy délutánt szánnak, valamint hetente egyszer közösen beszélnek meg az összes orientációs diák heti tevékenységét, tervezik meg az egyéni kísérés elemeit.

Az orientációs évfolyam minőségirányításának egyik kulcseszköze a tanár-diák ikerkérdőív az ehhez kapcsolódó reflexióval, (ön)fejlődési tervvel. Ez az ikerkérdőív ugyanazon „magcsoportokba” szerkesztett kérdésekre vár választ az adott pedagógustól és az általa tanított diákoktól.

A visszajelzés és értékelés teljessé tétele: a szülők bevonása

Az orientációs minőségbiztosítás azáltal tud teljessé válni, ha a pedagógus-szülő viszonylatban is értékelünk, önértékelünk és reflektálunk. Ezért elengedhetetlen egy harmadik részterület beépítése is. Tapasztalataink szerint erre akkor nem kell érzékenyíteni külön a szülőket, ha az orientációs folyamat kezdetétől tényleges partnerként kezeljük őket, beleértve a nyílt napokat, felvételit, beiratkozást, szülői esteket.

A minőségirányítás összetettsége feltételezi és megköveteli, hogy annak összefogására legyen felelős, aki ismeri az orientációs évfolyam működését és képes a folyamat koordinálására.

Forrás:

- [Czető K. – Galsa L. – Győrik E. – Lázár L. – Lénárd S. – Szivák J.: Zöldellő életfának gyönyörű-szép ága, Orientációs évfolyam a magyar szakképzésben \(Összefoglaló kiadvány\), Budapest, Piarista Rend Magyar Tartománya 2021.](#)

25. Spirituális kompetencia

A spirituális kompetencia mély elkötelezettséget jelent az igazság és a valóság iránt, amelyből fakadóan a személy

- félelem nélkül, bizalommal és reménnyel képes felismerni élete értelmét, és azt transzcendens szempontból is képes értelmezni;
- szemlélni és csodálni képes az emberi élet és a (teremtett) világ rejtelmeit, koherens világnézet kialakítására törekszik, amely megmutatkozik életvezetésében is,
- ismeri és értékeli a filozófiai irányzatok és a vallások válaszait az élet értelmére vonatkozóan. Különbőséget tud tenni a babonás, szektás, mágikus és konspirációs gondolkodásmód, valamint a koherens és következetes értelemkeresés között;
- képes értelmezni a művészetek nyelvén megfogalmazott univerzális értékeket közvetítő üzeneteket, és nyitott a katartikus élmények befogadására. Nyitott a horizontális és vertikális kapcsolatokra; összhangra törekszik Istennel, emberi és anyagi környezetével, valamint önmagával;
- szabadon és szeretettel lép párbeszédre személyekkel és eszmékkel; képes a perspektíva-átvételre és az empátiára;
- képes meghallani a neki intézett üzenetet; nyitott az immanens és transzcendens tapasztalatszerzésre;
- életét és adottságait Istentől kapott ajándékként fogadja.
- képes felismerni és a közösség javára is kamatoztatni adományait, vágyait és megérintődése módjait.

A spirituális kompetencia külön kompetenciaként is értelmezhető, de ugyanakkor átszövi a többi kompetenciát, azokban jelenik meg (ölt testet). A spirituális kompetencia esetében négy szintet különíthetünk el:

1. alapvető spirituális kompetencia tág értelemben, amely a világ mély megértését jelenti; mélyreható kérdések megfogalmazását, amely a világ valósága előtti megrendüléshez és az iránta való elköteleződéshez vezet; az emberi lét mély dimenziója, az értelemmel rendelkező (értelmes) emberi élet szíve, szenvedély és tisztelet a valóság és a Valóság iránt.
2. transzcendens spirituális kompetencia, amely a fenti kérdésekbe, válaszokba és elköteleződésekre belefoglalja a transzcendens, a misztérium dimenzióját (a titok itt nem elhallgatottat jelent, hanem teljesen fel nem fedhető).
3. vallásos spirituális kompetencia, amely ismeri a különböző vallások válaszait a fenti kérdésekben; emberi nyitottság az abszolútumra, a transzcendensre, amely minden időben és minden térben teljességet és értelmet ad létének.

4. keresztény spirituális kompetencia, amely az evangélium fényében és lelkipásztori folyamatokban bontja ki a keresztény javaslatot a fenti kérdésekre.

Példa 1

Természetismeret vagy társadalomismeret esetén érvényesülhetnek a következő szempontok.

1. Alapvető spirituális kompetencia
 - A természet megcsodálásának és csodájának felfedezése.
 - Mindennel harmóniában való azonosulás és munkálkodás a jobb világért.
 - Az inspiráció fellelése a természet, a társadalom és a kultúra világában.
 - A művészeti termékek esztétikai és kulturális értékeinek megbecsülése.
 - Önmagammal és a többiekkel való kapcsolataim elmélyítése érzelmek és érzések révén. Azon szociális készségeket megszerzése, melyek révén tiszteletben tartják a másikat, mint személyt, és kialakul az empátia (a másik helyzetébe való beleérző képesség). A tisztelet, a tolerancia, az együttműködés, a rugalmasság hozzáállásának elősegítése, hozzájárulva a társadalmi készségek elsajátításához.
 - A tanulók természettudományokból kiinduló érzékeny tétele azokra a kockázatokra, melyeket a növekvő tudományos-technikai fejlődés okozhat az emberekre vagy a környezetre.
2. Transzcendens spirituális kompetencia
 - A természeti közegnek, mint ajándéknak a megismerése.
 - Isten jelenlétének meglátása a személyekben és a minket körülvevő környezetben.
 - A tanulók megtanítása a megfigyelésre és a megértésre, a „nézésre” és „látásra”.
3. Vallásos spirituális kompetencia
 - A vallások tagjai e területen tett hozzájárulásainak ismerete és értékelése, és hogy pozitív vagy negatív transzcendencia víziójuk hogyan befolyásolta hozzájárulásukat.
 - Az emberiség kulturális produktumaiban megjelenő vallásos válaszok értékelése: szobrászat, festészet, építészet, zene, színház... A művészi megnyilvánulások ismeretén keresztül érzékenyítő, megindító és segítő készségek kialakítása a kulturális örökség értékelésére és tiszteletére.
 - A társadalmak és pluralitásuk jellemzőinek megértése alapján hozzájárulás az együttélésnek kedvező közös érzések kialakításához. A válaszok sokféleségével és a különbségek elfogadásával kapcsolatos tapasztalatok nyújtása.
4. Keresztény spirituális kompetencia
 - A tanulóknak, mint a társadalom állampolgárainak felkészítése, hogy tevékenyen és az evangéliumi értékeknek megfelelően vegyenek részt a tudományos ismerettel kapcsolatos döntéshozatalban.

Forrás:

- Reflexiones en torno a la competencia espiritual - La dimensión espiritual y religiosa en el contexto de las Competencias Básicas Educativas, Madrid, Departamento Pedagógico-Pastoral de Escuelas Católicas de Madrid, 2009.

Felhasznált irodalom

1. [A Piarista Rend Generálisi Kongregációja, Domokos György \(ford.\): Kalazanci Szent József lelkesége és pedagógiája, Budapest, Kalazancius Tanulmányi Központ, 2000 \(Piarista füzetek 10.\)](#)
2. [A magyar tartomány küldetésnyilatkozata, jövőképe és alapértékei](#)
3. [A Piarista Rend 44. Egyetemes Káptalana: A piarista karizma ma, Budapest, Kalazancius Tanulmányi Központ, 2000 \(Piarista füzetek 1.\)](#)
4. [A Piarista Rend Generális Kongregációja ford. Tózsér Endre: A piarista szolgálat, A nevelés által evangelizálni Kalazancius stílusában; Budapest, Kalazancius Tanulmányi Központ, 1999. \(Piarista füzetek 5.\)](#)
5. [A Piarista Rend Generálisi Kongregációja, Domokos György \(ford.\): A piaristák folyamatos képzésének direktóriuma; Budapest, Kalazancius Tanulmányi Központ, 2000 \(Piarista füzetek 9.\)](#)
6. [Az Európai Pályaorientációs Szakpolitikai Hálózat \(ELGPN\) Szakszótára: ELGPN Glossary \(2013\)](#)
7. Az UNESCO alapján, Sydney-i Egyetem Életpálya Központja, Életpályával kapcsolatos fogalmak szakszótára, Kanadai Életpálya Fejlesztési Alapítvány, 2002.
8. [Cedefop \(2004\).](#)
9. [Czető K. – Galsa L. – Győrik E. – Lázár L. – Lénárd S. – Szivák J.: Zöldellő életfának gyönyörű-szép ága, Orientációs évfolyam a magyar szakképzésben \(Összefoglaló kiadvány\), Budapest, Piarista Rend Magyar Tartománya 2021.](#)
10. Csábi: Szupervízió c. tankönyv - A szaktanácsadási területek jellemzői 2006
11. [Európa Tanács \(2008\).](#)
12. Ferenc pápa – Christus vivit, Ferenc pápa Krisztus él kezdetű apostoli buzdítása; 2019
13. Juan Mari Ilarduia: Személyes projekt, Budapest, Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola Szerzetes-teológiai Intézete, 2020.
14. [Piarista Rend Generálisi Kongregációja, Tózsér Endre SchP \(ford.\): A piarista szerzetes képzése és tanulmányai, Budapest, Piarista Rend Magyar Tartománya, 2016. \(Piarista füzetek 23.\)](#)
15. [Piarista Rend, Posztós Ildikó Piroska \(ford.\): A 46. egyetemes káptalan dokumentumai, Budapest, Piarista Rend Magyar Tartománya, 2010. \(Piarista füzetek 17.\) \(85–98.o\)](#)
16. Reflexiones en torno a la competencia espiritual - La dimensión espiritual y religiosa en el contexto de las Competencias Básicas Educativas, Madrid, Departamento Pedagógico-Pastoral de Escuelas Católicas de Madrid, 2009.
17. Sapientia füzetek, 1785–1645; 23.: A szerzetesi hivatások gondozása, Budapest, Vigilia, 2013. (AMEDEO CENCINI FDCC: A hivatáskultúra felépítése)
18. Sean Covey: A kiemelkedően eredményes fiatalok 7 szokása, Budapest, Harmat Kiadó, 2014. (105–146. o)
19. Szalay Mátyás: Bevezetés a hivatás filozófiájába, Budapest, Kairosz Kiadó, 2015.
20. Török Réka PhD: A pályadöntések mesterei, Budapest. Print & Pixel House Kiadó, 2017.

Mellékletek

Piarista szerzetesi képzési út

Jelöltség (prenoviciátus)

A jelöltség a piarista szerzetes képzésének az első időszaka, ami általában 1 év (de lehet több is), és a magyar tartományban Szegeden szokott lenni. Ebben az évben a jelöltek elkezdik a teológiai tanulmányokat, és mellette különféle piarista szolgálatokat végeznek (pl. kollégiumi felügyelet, esti imák, ifjúsági csoport vezetése). A jelölt természetesen betekintést nyer az adott rendház életébe, hiszen ott él, illetve az egész tartományt megismeri végiglátogatva a különböző helyszíneket. A jelöltet a jelöltmester kíséri, aki rendszeresen beszélget a jelölt hivatásának alakulásáról tapasztalataira és olvasmányaira adott reflexiói révén. A jelöltséget a noviciátus követi, amennyiben a jelölt kéri felvételét az újoncútra, és az előljárók alkalmasnak találják a szerzetesi élet elkezdésére.

Noviciátus (újoncútra)

A noviciátus a jelöltséget követő képzési szakasz, és minden esetben 1 év. Ez egy elcsendesedő, imádságos, majdnem lelkigyakorlatos év. Ekkor is van némi teológia tanulás, de a novícius elsősorban a szerzetességhez és a piarista közösséghez kapcsolódó tanulmányokat folytat. Itt a jelöltségnél is intenzívebb kíséretet kap a novíciusmester által: heti rendszerességgel reflektálnak közösen az élettapasztalatokra és az imatapasztalatokra. A noviciátusi év végén lehet letenni az első szerzetesi fogadalmat, amelyet egyszerű fogadalomnak vagy ideiglenes fogadalomnak hívunk, és 1 évig érvényes. A noviciátust követik a növendékek (studentátus).

Egyszerű fogadalom (ideiglenes fogadalom), ünnepélyes fogadalom (örök fogadalom)

A szerzetesi fogadalmat hármass fogadalomnak is nevezik, mivel a három "evangéliumi tanácsot" foglalja magába:

1. **tisztaság**, más néven cölibátus (celibátus), amely a házasság elhagyását jelenti az Isten Országáért.
2. **szegénység**, ami a magánvagyonról való lemondást jelenti.
3. **engedelmesség**, vagyis az előljáró rendelkezésekre való diszponibilitás (rendelkezésre állás).
4. A különböző szerzetesközösségek az engedelmességi fogadalom kiegészítéseként szoktak egy 4. **fogadalmat** is tenni, amely a közösség karizmájának megfelelő elköteleződést jelöl. Pl. a piaristáknál a gyerekek és fiatalok nevelésére.

A szerzetesi fogadalmat először a noviciátus végén teszi le az újonc az egyházi előírásoknak megfelelően meghatározott időre (pl. 1 évre). Ezt hívjuk ideiglenes fogadalomnak vagy egyszerű fogadalomnak, mert különösebb ünnepélyesség nélkül történik a fogadalom letétele. Az egyszerű fogadalmas szerzetes a fogadalom idejének lejártakor megújítja a fogadalmát; ha nem, akkor elhagyja a szerzeteséletet. 6 év egyszerű fogadalmas időszak után (minimum 3, maximum 9 év lehet) lehet örökfogadalmat tenni, amely életre szóló elköteleződés. Ez utóbbit hívjuk ünnepélyes fogadalomnak is.

Növendék (studens)

A növendékek a noviciátus után kezdődnek, és alapjáraton 6 évig tartanak. A növendék minden évben megújítja a szerzetesi fogadalmát. Emellett különféle apostoli munkákat vállal (mint a jelöltségben), tovább képződik a piarista világ ismeretében, és folytatja a tanulmányait: a teológiát, illetve a piaristáknál egy-két év után a világi szakot is elkezd.

A studentátus első időszakában a növendékek megkaphatják a rend által elismert szolgálatokat (minisztérium): a „keresztény nevelés” szolgálatát és a „szegény gyermekekkel való törődés” szolgálatát.¹⁸

A studentátus második időszakában a növendékeket fel kell avatni az egyház által létesített szol-

¹⁸ FEDE 86.

gálatokra: a felolvasói és az akolitusi szolgálatra. Ezeket az egyházi szolgálatokat liturgikus szertartás keretében kapják meg, az egyház közös szertartásrendje (rituáléja) szerint. A szertartást a püspök vagy a nagyobb előljáró vezesse. Célszerű, hogy a növendékek az ünnepélyes fogadalmatétel előtt legalább egy évvel megkapják ezeket a szolgálatokat.¹⁹

Keresztény nevelés szolgálata

A keresztény nevelés szolgálatának célja: a növendék legyen elismerve és erősödjön meg keresztény nevelőként, miközben fokozatosan készül a piarista küldetés teljes végzésére; **fedezze fel és tapasztalja meg a piarista szolgálatot, mint nevelői küldetést**, és belsőleg tegye magáévá a Konstitúciót szolgálatunk szemszögéből.²⁰

Szegény gyerekek nevelésének (társadalom átalakításának) szolgálata

A szegény gyermekek nevelésével való törődés szolgálatának célja: a növendék **legyen elismerve** és erősödjön meg a szegény gyermekek szolgáljaként Isten népében; fedezze fel és tapasztalja meg a **piarista szolgálatot, mint a nevelésre (és oktatásra) szoruló gyermekek és fiatalok szolgálatát**, és belsőleg tegye magáévá a Konstitúciót a szegények nevelői szolgálatának szemszögéből.²¹

Lektor

A felolvasói szolgálat célja: a növendék legyen elismerve és erősödjön meg az ige szolgáljaként Isten népének körében, különösen a gyermekek és fiatalok között; fedezze fel a piaristát, mint katekétát és az ige tanúját a gyermekek és a fiatalok között, mégpedig jelentőségteljes tapasztalatokon keresztül, és belsőleg tegye magáévá a Konstitúciót az ige és a katekézis szolgálatának szemszögéből.²²

Akolitus

Az akolitusi szolgálat célja: a növendék legyen elismerve és erősödjön meg, mint szolga az eucharisztia oltáránál, különösen a gyermekek és a fiatalok között; fedezze fel a piaristát, mint a lélekben és igazságban történő istentisztelet segítőjét és előmozdítóját, és belsőleg tegye magáévá a Konstitúciót élete – eucharisztiahoz és liturgikus szertartáshoz kapcsolódó – átadásának szemszögéből.²³

Diakónus

A szerpapi szolgálat célja:

- a) azonosulni Krisztussal, Isten szolgálójával, a kicsinyek és rászorulóknak szolgálatában;
- b) konkrét arcot adni az egyház diakóniájának, hogy Krisztus szeretete a keresztény közösség leggyengébb tagjait is elérje, különösen a szegény gyermekeket;
- c) hivatalosan is szétosztani az ige és az Eucharisztia kenyerét az egyházban.²⁴

Pap

Az áldozópapi szolgálat célja:

- a) azonosulni a pap Krisztussal, a mester, a pap és pásztor Jézus új jelenléteként a gyermekek és fiatalok között;
- b) gyakorolni az ige, a szentségek, valamint az egyházi közösség vezetésének szolgálatát oktatási intézményeinkben, a bennük végzett nevelői feladat követelményeként (küldetésünk papi jellege);
- c) megkezdeni az egzisztenciális egység megteremtését a piarista szerzetesi megszenteltségünkől fakadó élet és küldetés, valamint a piarista papi szolgálat között.²⁵

¹⁹ vö. FEDE 87.

²⁰ vö. FEDE 89.

²¹ vö. FEDE 90.

²² vö. FEDE 91.

²³ vö. FEDE 92.

²⁴ FEDE 96.

²⁵ FEDE 97.

Hivatáskultúra és életpálya-építési szakmai műhelytalálkozók piarista nevelői által közösen megalkotott módszertani anyag

1. csoport. életpálya-tervező iskola modellje:

- Nagyon **különböző helyekről** és élethelyzetekből érkeznek az iskolába a diákok. Ugyanígy az iskola elhagyása után is **sokféle vezet az útjuk**. Az iskola egy olyan csomópont, ahol a diákok **személyre szabott segítséget kapnak** önmaguk megismeréséhez, lehetőségeik feltérképezéséhez, képességeik kipróbálásához, és felelős döntéseik meghozáshoz. Ezt szemlélteti az iskolába vezető és onnan tovább haladó utak rendszere.
- Az életpályatervezést segítő iskola az **önismeret** helye is, mert csak ezen az alapon képesek a diákok jó döntések meghozatalára, életük felelős tervezésére, ennek fontosságát egy olyan figurával szemléltettük, aki a maga által tartott tükörbe néz.
- Az iskola **ablakot akar nyitni a világra**, hogy az életlehetőségeiket kereső fiatalok valóban **tisztában legyenek a lehetőségeikkel**, hogy a világot a maga sokszínűségében ismerjék meg, és sokféle alternatíva között tudjanak később döntést hozni. Ezt szemlélteti az iskola egyik sarkában lévő ablakos terem.
- Az iskolának része a kápolna, a **szpirituális tér** is, ahol a személy egyedül lehet Istennel, és felteheti élete nagy kérdéseit, a kápolna **kitüntetett helye az élethivatás felfedezésének**.
- Fontos a **közösségi tér** is, ahol a diákok **különböző csoportok tagjaként haladnak előre** életpályájuk felfedezésének folyamatában, ahol mindenki megoszthatja a többiekkel kérdéseit és felismeréseit.
- Rése még az iskolának egy **személyes kísérésre kialakított tér**, amely a személyes kísérés és egyéni haladási utak megvalósítását szolgálja.
- Hasonlóan fontos az is, hogy a diákok **kipróbálhassák magukat különféle helyzetekben**, hogy így hitelesebb képet alkothassanak **önmagukról** és az érdeklődésüknek megfelelő **foglalkozás gyakorlatáról**. Ezt jeleníti meg az iskola épületéből induló palló. A **tapasztalatszerzés** és a **kísérletezgetés** kiemelt terepe az **önkéntség**.
- Az iskolához kapcsolódik a **szerzetesközösség** is, amely kiemelt figyelmet fordít a piarista, szerzetesi, tanári, papi hivatás **tudatos felkínálására**. Különös gondot fordít a **közösségi élet**, valamint a diákokkal és a tanárokkal való **kapcsolat ápolására**. Különösen is fontos, hogy az iskolából **kikerülő diákok utat találhassanak a piarista világi tanári és szerzetesi hivatás felé is**, ilyen módon is csatlakozhassanak.
- A **piarista szellemiség**, mint egy nagy reflektor fénye, rávetül az egész intézményre.
- Az intézmény a **párbeszéd és a partnerség** szellemében működik. A tanárok és a diákok is ennek szellemében igyekeznek egymással **együttműködni**, mind a tanár-tanár, a tanár-diák, mind a diák-diák viszonyban.

2. csoport életpálya-tervező iskola modellje:

- A maketten az iskolába belépést és kilépést egy-egy kapu jelképezi.
- A „belépő kapunál” köszönti a diákokat az intézmény vezetője, ezzel azt fejeztük ki, hogy egyrészt szeretnénk jól, alaposan megismerni azokat, akik hozzánk járnak, másrészt a kezdő pillanattól bevonni őket a közösségbe, célunk, hogy az iskola különleges működéséről rögtön kapjanak benyomásokat, annak aktív részesévé váljanak. Már itt elkezdődik a **személyes kísérés**.
- Az egész iskola **egy közösségi tér** a belépéstől fogva, ami ettől kezdődően folyamatosan, az iskola elvégzése után is tart, a végzetek is visszatérhetnek, és mivel élő, megtartó egységet alkotunk, vissza is térnek. A diákok, tanárok, szülők együtt formálják, tematizálják az életpályatervezés folyamatát, így ez egy mindig megújuló tudás, képesség tud maradni. Mindenkire elegendő **egyéni figyelem** jut, akár többen is kísérenk egy-egy diákot, az önismeretében, hivatásának megtalálásában több állomásánál is jelen vannak, támogatást nyújtanak.
- Az egyik szegletben látható „obszervatórium” jelképezi, hogy fontosnak tartjuk megfigyelni a világban zajló eseményeket (tudományos, gazdasági, társadalmi, munkaerő-piaci, stb.), azokkal tartani a lépést és segíteni a diákoknak és egymásnak mindezekről véleményt alkotni, tapasztalatot szerezni.
- A rohanó világtól, amely rengeteg csábítást, érdekes színeket mutat, okosan védelmezzük a gyermekeket, szűrőt téve e világ és közénk, hogy ami hasznos a számukra, azzal tudjanak élni, ami veszélyt jelent, azt felismerjék, el tudják kerülni. De tanárként mindenképpen figyelemmel kísérjük a külvilág változásait, tudunk róluk, felkészülünk a válaszokra.
- Az „időnyerő” gépezet biztosít mindehhez elegendő lehetőséget.
- Az útra bocsátó kapuhoz felfelé vezet az út, ami a lelkeségben, spiritualitásban való emelkedést szimbolizálja, melyet mindvégig több segítő is kísér. A kilépő kapu teteje keresztben fejeződik be, jelképezve, hogy ez egy fontos momentum a diákok életében, lezárul egy meghatározó időszak, az iskola befejezését, az életbe indulásukat **áldás** kíséri.
- Személyes értékek, önismeret, a világhoz alkalmazkodás egyéni módja minden, a kapun kilépő diák ajándéka, személyre szóló **útravaló**. Közepén egy célkereszt, ami a céltudatosságot, hatékonyságot jelképezi, körülötte a virágok az örök belső értékeket, a körülményektől független belső **hivatást** jelentik, ami a változó világ kihívásaiban is állandó tud maradni.
- A **visszatérés** lehetőségét egy híd jelképezi a külvilág sokfelé elágazó válaszútja között. A kilépés után minden diákot visszavárunk, aki vissza szeretne térni, illetve célunk, hogy mindvégig a közösségünk részei maradjanak. Várjuk őket, ha szeretnének töltekezni, bepótolni valamit, erőt meríteni az újrakezéshez, tanácsot adni vagy kapni, segíteni a többieket, a világról való tapasztalataikat megosztani, élve tenni a tudást. Ez is mutatja, hogy piaristának lenni egy életre szóló küldetés.

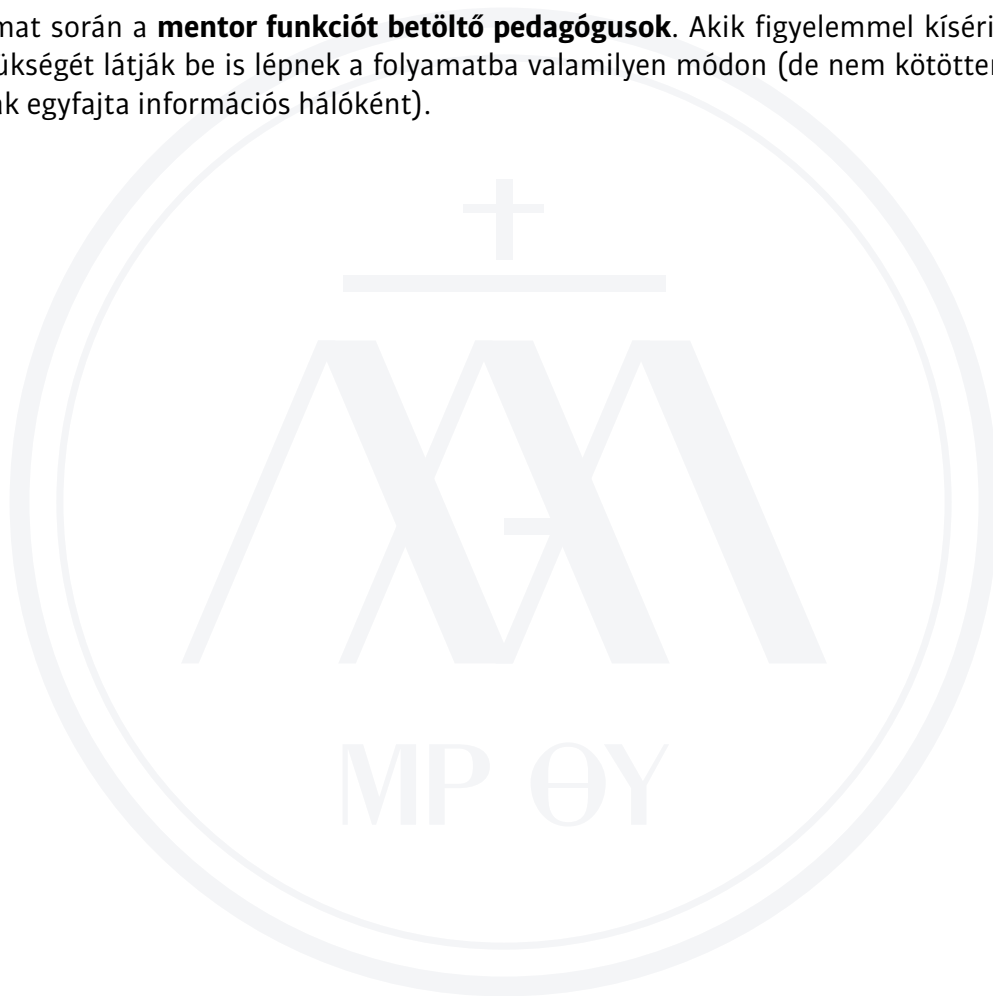
3. életpálya-tervező iskola modellje:

- Egy **út** fut körbe, amely a hivatáskeresés útját jelképezi. Az út körbe halad, mert **korosztályonként** újabb és újabb szinten felülvizsgáljuk. Így az **élethosszig tartó életpálya-tervezés** spiráljára is utal.
- Az útnak vannak leágazásai, hiszen a hivatáskeresési folyamatnak része az, hogy kitekintünk vagy akár **tévűtnak** bizonyuló irányokra is letérünk.
- **Tervezett folyamatról** van szó. Ezt az utat különböző helyszínek szegélyezik, ahol támogatást kapunk hivatásunk felismeréséhez, a mellette való döntéshez és kibontakoztatásához.
 - Látunk egy digitális táblát két ülőhellyel. Kérdéskörünkben mindannyian **képzésre** szorulunk: tanárok, szülők és diákok egyaránt.
 - Van egy hosszú karú, figyelő tekintettel kísérő személy, aki mögött polcok találhatóak. Ő lehet az intézmény vezetője vagy a folyamat felelőse. Hosszú karjával bárkinek **utána tud nyúlni**, és számára kéznyújtásnyira vannak azok az **alapdokumentumok**, amelyek a folyamatot szabályozzák, leírják: NAT, pedagógiai program, pasztorális terv, hivatáskultúra stratégiája. Ezek fényében a **minőség** is **biztosítani** tudja.
 - Megérkezünk egy súlyzóval ékesített személyhez. Belső **erőre** van szükségünk ezen az úton. Ha elég időt és energiát fektetünk az „edzésre”, a téma feldolgozására, akkor ki tud alakulni bennünk az **életpályatervezés készsége**.
 - Látunk egy magasított ablakot. Fontos, hogy kellő **kitekintést** nyerjünk az **iskolán kívüli világra**. **Tapasztalatokat** szerezzünk külső helyszíneken, azon a terepen, ahová kilépni készülünk.
 - Ebbe a külső világba kétsávos híd vezet. Egyrészt **ki lehet lépni rajta**, de **vissza is lehet jönni**, ill. az ott szerzett **tapasztalatokat be lehet csatornázni** az iskolai folyamatokba.
 - A tapasztalatszerzési terület újabb hidakkal rendelkezik. Ez egy kiterjedt **hálózat** megannyi kapcsolat lehet különböző intézményekkel (iskolákkal, piaci szereplőkkel stb.).
 - Van egy kápolna, amely az **egyéni csend és gondolkodás**, az **Isten jelenlétében** történő mérlegelés helyszíne. A kápolnának különböző színű ablakai vannak, amellyel a fentebb említett külvilágra lehet rálátni. A **hit és tudomány** (pietas et litterae) prizmáján keresztül értelmezzük a valóságot, és ez segít identitásunkkal összhangban lévő döntések meghozatalában.
 - A különféle műszaki cikkek, ipari termékek a **gyakorlati tanulást** hangsúlyozzák. Illetve ráirányítják figyelmünket arra, hogy ne csak szellemi képességeinket mérjük fel, hanem **minden emberi dimenzióinkat** és gyakorlati érzékünket is vessük vizsgálat alá.
 - Látunk egy beszélgető sarkot, amely az **egyéni kísérést** jelképezi. Fontos, hogy legyen kihez fordulni, elérhető közelségben legyenek szakemberek. Ez a kis tér fallal rendelkezik, de ablaka is van, ahol rá lehet látni. Mindez a biztonságos iskola teremtette körülményeket mutatja.
 - Van még egy asztal, amelyet különböző ülő alkalmatosságok vesznek körül. Az asztal a **baráti együttlét** jelképe – elengedhetetlen, hogy a legmeghittebb kapcsolatainkból támogatást,

visszajelzéseket kapjunk hivatásunkra vonatkozóan. A padok megjelenítik a **diákok, szülők és tanárok** partnerségét. A tanári pad két színű és meghosszabbított: a **szerzetesek és világiak** együttműködésére, közös jelenlétére utal.

- A tér közepén egy kút található, amely a **spirituális dimenzió** központi fontosságát mutatja. Az emberi lét legmélyebb kérdéseire, az élet értelmére és céljára irányítja a figyelmet. A forrás nélkül nem tudjuk igazi szomjunkat oltani, ebből ered élet az egész folyamatra, és ez az örök élet forrása is. Megnyitja a transzcendens horizontokat.
- A forrás mellett **Kalazanci Szent József**, a piarista iskolák alapítója és pártfogója található egy forgó emelvényen. Az ő **szellemisége** átjárja az egész folyamatot; körül tud tekinteni az egészen, és inspirálni tudja annak minden elemét. "Piedesztálra" emelése mutatja azt, hogy a hivatáskeresésben – a spiritualitás kútjából táplálkozva – a szentség fokára jutott. De a körbe futó út spirál jellegére is visszautal: az ő életében láthatjuk, hogy újra meg újra átgondolta hivatását, és különböző életkorokban újabb és újabb döntéseket tudott hozni. Ő hiteles példa tud lenni számunkra az **élethosszig tartó életpálya-tervezésben**.
- a folyamat során a **mentor funkciót betöltő pedagógusok**. Akik figyelemmel kísérik a diákokat, és amikor szükségét látják be is lépnek a folyamatba valamilyen módon (de nem kötötten, rendszeresen, inkább csak egyfajta információs hálóként).

Piarista Rend Magyar Tartománya

Budapest

2021